

Indicaziuns tar l'ediziun

Il text è vegnì endatà da Sabrina Bundi, sutassistenta dals 2009-2010, sin basa d'ina copia d'ina copia da la Lia rumantscha, e controllà e preparà per questa publicaziun electronica da Georges Darms.

Segns da correctura:

[] grafems cumpletads

() grafems d'eliminar

_ separaziun da text scrit ensemen

_ eliminaziun da spazis vids.

Las scursanidas ~ (= *n, m*), p (= *per*) ed ⁹ (= *us*) èn sliadas cun grafems cursivs. Tar ils auters grafems midads è la furma da l'original inditgada en las anno-taziuns.

CCATECHISMVS.VRT MVSSA- MEINT DELS PRINCI- PALS PVNCTGS DELLA CHRI- stianevla Religiun, per las Baselgias & Schko- las da Commünas Trees Ligias, tras quell Ault amussaa S. IOHANN PONTISELLA da Cuir fatg per Tu- deschk.

*Vssa da nief tras Daniel Bonifaci mess
ora in Romàunsch.*

*Ala fign ees ün curt mussameint da buns
Custims à d' ün Giuvnal zunt nü-
tzevel mess vitiers.*

[Vignetta]

Squitscheu à Lindauvid' igl Bodensee
tras IOHANN LVDVIG BREM.
M. DC. I.

[A1^v]

LIBERTAS A DEO DATA,
CONCORDIA, IVSTITIA,

[Vopna da las trais Lias
cun aungel sco purtader]

ET. FORTITVDINE
CONSERVATVR.

A2

ALS BEINADAT-
CHIAAS, NIEBELS, STAT-
TEVELS, PRVS, SABIGS ET HVN-
DREVELS S. VUGAA, ET SIGNVRS

d' üna intiera Dretchüra & Commün da Fürstenouv,
als meas oravunt Hundrevels & cheers Signurs &
buns amigs, salüd da Deu, pasch & beinesser
tras noss Signer Iesum
Christum.

S Iaint cha la sanghia scrittüra,
Hundrevels Signurs, da per tutt igl
Mund eintin da tuttas sorts lin-
guaghs ees rasad' ora & messa per
scritt, da tal sort & aschi clær, cha bigchia na-
mæ ils Docturs & Mussaas da quella, la co-
gnuschan, mò era auter commün pievel &
infants tras las scholas & Catechisems,
quegl ees, curtas formas & conigliameints
da tutts principals punctgs della Christiane-
vla Cretta & Religiun vegnan mussaas & in-
traguidaas, ch' els quella ear cognuschan &
tier üna veera cretta vegnan tratgs sij: Scò
nus bein vesein, cha nua cha nus vegnign or'
da nossa terra, cateins cha bunameng mün-

[A2^v]

chia dūn fa ün qual chiäusa or' d' la scrittü-
ra sänghia: Schi ees igl pija ear per basünghs
cha nus la nossa Giuventütna eintin veera
cretta, dretgia cognuschientscha da Deu, bu-
na & descheinta manäuntza della vita tragi-
an sij. Siäunt cha la experientia da mün-
chia gij ans mussa, cha pür lura ün pievel &
Regemeint ün ventürevel & paschevel bein-
stadi & bein esser ünandretg sa gudêr, cur
cha eintin las Baselgias, quegl ees eintin ve-
ra cretta & servetsch da Deu vean mess ün
bun fundameint, seintza igl qual na pò esser
nagün bein esser, ne vid' corp ne vid' orma,
mò blear plij l' ira da Deu sur tals Christi-
äuns vean à d' esser. Schinaväunt era la Giu-
ventütna ees üna ragijsch della Baselgia da
Deu, & Deus vutt cha quella vignig manada
à lgui tiers, vut ell duvrrar Babb & Mamma
la tiers, ch' els quella à lgui megnan tiers *cun*
dretchia forma & ünandretg trær sij, igl qual
ees à Deu igl plij gräund bein plaschêr. Sur
quegl scò Deus tutts Christiäuns ha sckiffeu
tier seu läud & hunur, aschija ha ell era ordi-
näa Babb & Mamma ch' els lur infäunts ün-
dretg tragian sij, per nott ch' igl numm da Deu

A3

vignig hundrää & glorificää. Mò quegl vean
bigchia pudeer daventar, upija che vignig
viväunt mess ün bun fundameint, or' digl
qual crescha ün bein reformää Regemeint
& Baselgia. Quest fundameint vean alura
schantää ünandretg, cur cha la divina ver-
dad bichia namæ aveartameng eintin las Ba-
selgias clær & funsadameng vean mussada,
mò era da Babb & Mamma à cheasa, & Mus-
saders eintin las scholas alla Giuventütna
plantada eint, eintin la da fora manäunt(a)za
della vita mussada, & manada giu digl mal.
Nus savein cha la Giuventütna ees à Deu a-
düna stada cheara, scò Christus setts confes-
sa tier S. Marc, eint'igl 10. cap. Nua ch' ell
gij: Laschad ils infäunts vegnir nà tiers me,
& bigh ils dusteies, per che cha da tals ees
igl reginäa da Deu. Sumgiäuntameng era:
Mal à quell igl qual datt scàndel alla Giuven-
tüttna, è fuss plij bien ch' ell havess üna mola
d' mulin eintin culiets & fuss stendschentää
in funs della màr. Damæ Christus pija la
Giuventütna da tal sort ha cheara, schi ees igl
bein per basünghs cha quella vignig tratchia
sij ünandretg & tier cognuschientscha da

[A3^v]

Deu, per che cha nua cha lgiêš cognoschient-
tscha, schi ees igl ventüra. Vesiaunt damæ
cha igl diever & excercitatiuns dellas schko-
las, tras da quella sort cudischs, numnada-
meng Catechisems, portan täunt frütg, &
eintin noss linguagh mæ na nean ne scritts
ne squitscheus, & la nossa Giuventütna au-
ters linguaghs bichia pò intelfir: sunt Io
gräundameng & fitg vegneu moventäa, tras
gräund nott basüngs ch' ees uss eintin nossa
terra da intraguidar, mussar & manar la Giu-
ventütna sün veera cretta, dretgia cognu-
schientscha da Deu & descheinta manäuntza
della vita, (cun agüd da Deu) da scriber, met-
ter ora & far squitschear quest cudischet ein-
tin noss natüräl linguagh da Tumlgieschka:
Cunbein quell ees pitschen, cuntean ell im-
prô tutts ils principals punctgs della nossa
Christianevla Religiun, & d' üna Christia-
nevla descheinta¹ vita. Mò per nott che ha-
gig täunt plij autoritad, væ Io voleu scriber
tiers à vus numnäas Signurs da quest hun-
drevel Commün: Sün buna speräuntza che
vignig (cun agüd da Deu) portâr gräund bun
frütg. Rogäund cha la V. H. viglig questa

¹ desechinta

A4

chiäusa bigchia virar in mal, mò prender la
buna viglia aväunt ils fatgs, & me adüna
eintin tutt bien, scò buns Signurs & Patruns
laschar esser per recommendäa. Deus dettig
gratia che portig bun frütgh, & siervig tier
seu laud & honur & tier igl noss salüd Amen.
Datum Fürstno à miets Martz, digl Ann
sueinter la Naschientscha² da Christi³ noss Si-
gner. M. DC. I.

D. V. H.

Voluntûs, subiett & obiedig
Servieint & cunvischign

DANIEL BONIFACIVS.

² Nacshientscha

³ Ghristi

[A4^v]

CONRADVS IECKLINVS
RHÆTIALTVS, ANDREAS DO-
MINICVS SERVIEINTS DELLAS

Baselgias da Tusāun & Scharāuntz in Domlgea-
schka in Commūnas Trees Ligias: Gratia &
pasch da Deu Babb tras Iesum
Christum.

SVeinter quegl, cha à nus ees ve-
gneu avāunt da leger & surveer
quest præscheint cudisch guar Ca-
techismus & intraguidameint dels
infāunts eintin nossa viglia & natūrala Ro-
maunsch da Cuiira, & linguagh da nossa ter-
ra zunt diligeintameng, bigchia namæ ein-
tin igl intellectg, mò era eintin la Orthogra-
phia, tras quell Prūs & Mussāa Humm Da-
niel Bonifaci da quest teimp Meister della
schkola à Fürstno, ees mess ora & conver-
teu: Ans ha la diligentia & lavur da quest
humm giuven da tal sort bein plascheu, cha
nus zunt tutta via, per basūnghs & nütze-
vel hauein Iudicāa, per üttel & prò della
nossa giuventütna & digl commün pievel,
cha quest præscheint cudisch vegniss stam-
pāa, & squitscheu. Per quegl nus era zunt

A5

fitgh igl havein rogāa, damæ ell quella fadi-
gia ha mess lundarvij, ch' ell viglig ear la-
schar ir igl cust süntzura & dritzar che
vignig squitscheu: Igl qual ell era tras igl
noss amievel rieg, & teneer avāunt ans ha
gitgh tiers & impromess da far. Per quegl
scha rogeins & varnageins nus tutts vus
Christianevels Babbs & Mammas, fidêls &
chears vischins & pievel da nossa terra, cha
vus viglias (scò quest hundrevel⁴ humm giu-
ven, nagūna fadigia & costs ha spargneu)
ear vus ün pitschen danær bigchia vus laschar
increscher quest als voss infāunts da com-
prar & diligeintameng ils far ir à schkola:
Sün buna sperāuntza cha quell vignig à vus
& als voss infāunts tier grāund üttel & prò
servir. Latiers dettig Deus la sia gratia da
tutt teimp Amen. Datum Tusāun à miets
Febrær Anno M. DC. I.

[Vignetta cun text]

†
IHS

⁴ hundrevel

[A5^v]

Officj da Babb & Mamma incunter lur infants.

Deuter. 6. V. 6. 7.

ILs plæds, ils quals igl Signer à tij commenda, dees tij prender à côr & dees quels als teas infants diligeintameng implantar eint, & plidar landrora, cur tij ees eintin la tia cheasa, guar wâs sün la via, cur tij te mettas giu guar leavas sij, & ils dees ligear per ün'intzenna vid' ils teas mąuns, & deen esser üna memoria avąunt ils teas ijls, & ils dees scriver vid' la porta della tia cheasa.

Offici dels infants incunter⁵
Babb & Mamma.
Proverb. I. V. 8. 9.

MEas figl tettla igl castigameint da teu Babb, & bichia terlaschar igl commendeint della tia Mamma: Perche cha quegl

[A6]

vean à portar agl teu Cheu üna amigievla doradetza, & vean à d'esser vid' igl teu coliets scò üna cadeina d'aur.

ANNOTATIO.

EIntin quest linguagh stò ün haveer adatgh sün quests buochstabs. Imprimerameng de quest **ą** vegnir legeu per **a**. Tudeschk, **aa** per **aa**. scò per schkò, g. incanuras per ch. v. per **w**. Quest d'ch' l' r' s' t' vegnan fatgs per schkurtzanîr ils plæds, & îr plij bein sueinter igl linguagh. Scò, d' la, per della, ch' ün, per cha ün, l' ąutra, per la ąutra, or' per ora, s'fa, per se fa, eint'igl, per eintin igl. &c. Perquegl stò ün adüna leger sueinter igl linguagh, & bigchia tutt ingual sueinter igl buochstab.

⁵ incuntur

DAVARD LA DECLARA- tiun & partchir giu digl Ca- techismi.

Che ees Catechismus?

V

*Na curta doctrina ô mussameint
dels principals puntgs della Christia-
nevla Cretta & Religium.*

Quauntas parts ha igl Catechismus?

Quatter parts.

Quala ees la imprimera part?

Ils s̃anghs dieschs, commendameints da Deu.

Quala ees la secunda part?

*La Apostolica confessiun della nossa Chri-
stianevla Credientscha.*

Quala ees la tertza part?

La Oratiun digl noss Signer Iesu Christi.

Quala ees la quarta part?

*Igl mussameint dagl diever & gudêr dels
s̃anghs sacraments.*

LA IMPRIMERA PART digl Catechismi dals s̃anghs dieschs commendameints.

Perche ean ils diesch commenda-
meints la imprimera part digl
Catechismi?

P*Er quegl cha nus or' da quels imparnein,
cha nus aṽunt Deus easchan p̃aupers pec-
cadurs, per nott cha nus t̃aunt plij datschiert
sueinter la nossa spindraschun impinseien.*

Chi nus ha d̃ãa ils diesch commen-
dameints?

*Deus igl noss Signer setts tras igl seu ser-
vieint Mosen, s̃un igl culm Sinai.*

Cò vignan ils diesch commenda-
meints partcheus giu?

Eintin duas Tavlas.

Quaunts Commendameints hà la
imprimera Tavla?

*Quatter: or' dals quals nus imparnein che
nus easchan Culpạunts agl noss prossem.*

LA PRIMA TAVLA

dels sạnghs diesch com-
mendameins.

Mi dumbra sij igl primm commenda-
meint della prima Tavla?

*Deus plæda Exodi in igl XX. capitel
quests plæds.*

I.

I*O sunt igl Signer teas DEVS, cha te væ
manạạ or della terra da Aegipta, or' della
cheasa digl servetsch. Tij na dees havêr na-
güns ạuters eastars DEVS avạunt me.*

Che commenda Deus eintin quest
commendameint?

*Cha nus ell sulett per igl noss sulett Signer &
Deus salveien, hundreien & timeien.*

Cò daveinta quegl?

*Cur cha nus ell sulett adurein, sùn ell sulett
fidein, & eintin tutta humilitad, basetza &
patientia da dell sulett tutt bien spitgein.*

Mi gij nà igl secund commendameint
della prima Tavla?

II.

T*lj na dees far nagüna figüra ne intaglea-
da ne incavada, gea zunt nagüna figüra, da
nagüna chiausa⁶ cha mæ seijg, ne da quellas
ch' ean in tschiel südzura, ne da quellas cha
ean in terra qui giu dzut, ne da quellas cha
ean in la mar sutt la terra: Avạunt quellas
na te dees inclinar, ne las servir, ne las hun-
drar, ne las adurar: Perche cha Io sunt igl
Signer teas Deus, ün dschiglius Deus, cha ca-
stiga las pultrügnas dels Babbs vid' ils
infaunts⁷, antocka sùn igl tertz & quart grạạ:
gea da quels cha mi vutan mal, Io fatsch era*

⁶ chiausa

⁷ infaunts

[5]

Dals sạnghs

*misericordia in milliera, da quels cha mi vu-
tã bein & salvan ils meas commẽdameints.*

Che manegia Deus cun quest com-
mendameint?

*Cha nus ell zunt per nagüna via figürei-
en, ne eara per nagüna ąutra guisa cha scò ell
eint'igl feu plæd ans ha comemendaąa daveien
hundrâr.*

Ean pija tuttas figüras commünameng
cun quegl scommendadas?

*Gea tuttas quellas cha vignan fatgias per
figürar noss Signer Deus, & per hundrar ell vi-
gnan præschentadas & dritzadas sij: Perca-
schun nus davein bigchia voleer esser plij sabigs
cha Deus, igl qual la sia Christnada bichia
tras vuds mütts, mò tras igl priedig digl vi-
vąunt vierf da Deu vutt mussar.*

Perche ans scheinta Deus üna schma-
natscha eintin quest commen-
dameint?

Perquegl cha nus cognuscheien quąunt gre-

X. Commendameints

6

*(gre)af castigameint tutts servieints dellas figü-
ras & wuds ala fign hagian da spitchear.*

Mò Perche vean quella imperma-
schun messa vi tiers?

*Per quegl cha nus vedseien, che gratia &
pagaglia tutts quels hagian da retschever, ils
quals à dell sueinter igl seu commendameint &
voluntad servischen.*

III.

Qual ees igl tertz commendameint
della prima Tavla?

T*Ij na dees igl numm digl Signer teas De-
us prender vąuna & malnützameng
eintin la tia bucca. Perche ch' igl Signer na
vean à salvar quell seintza culpa igl qual
dovra igl seu numm vąuna & malnüt-
zameng.*

Che ans mussa Deus eintin quest
commendameint?

Cha nus igl seu sạnghischem⁸ numm bigchia wạunameng surduwreien, mo blear plij da dell adüna eintin honor ans recordeien & haweien indameint.

Cur vean igl numm da Deu surduvrạ?

Cur nus seinza basünghs guar fạuls gürein, igl plæd da Deu volvein, guar tier stryügn & sina-vels seinza fundameint surduvrein, ear quegl tier turp & dằn digl noss prossem targein à strada.

*Cur vean igl numm da Deu duvrạ?
üandretg?*

Cur cha nus Deu lậudein, la werdad tier ell solett confirmein, seu plæd confessein, eintin nott basüngs ell clamein ünagüd, & per tutts ils seas duns & beneficys ell ingratzgein.

IV.

Mi dumbra sij igl quart commendameint della prima Tavla?

T*E recorda digl gij digl pạuss, cha tij quell fetschas sạngh. Sys gijs dees tij luvrar & far tutta la tia lavur. Mò sün igl settavel gij ees igl pạus digl Signer teas Deus; sün igl*

qual tij na dees far nagüna lavur, ne teas figl, ne tia figlia, ne teas famegl, ne tia fantschella, ne teas bov, ne teas gast, cha fuss einteinfer, las tias portas. Per che cha eintin sys gijs ha Deus fatg tschiel & terra, la mar & tuttas chiạussas cha ean lieint. Mò sün igl settavel gij hà ell pussạ da tutta la sia lavur: Per quella caschun ha Deus igl gij digl pạus fatgh sạngh & fryatạ.

Che commenda Deus eintin quest commendameint?

Cha nus sün igl settavel gij dell' eambda gardeien or' solettameng ígl serwetsch da Deu.

Cò daveinta quegl?

Cur cha nus igl plæd da Deu tettein, ils sạnghs Sacrameints üandretgh duvrein, igl Signer a-wertameng cun la Communiun da Deu clamein ünagüd, per tutts ils beneficys igl ingratzgein & lậudein, & agl noss prossem eintin amur & charetza per mur da Deu servign.

⁸ sạnghisckem

LA SECVNDA TAVLA

dals sanghs diesch commendameints.

V.

Qual ees igl prim commendameint della secunda Tavla, schigliò sueinter igl urdan igl tschinguavel?

Tij dees teneer eintin gràund' honur igl teas Babb & la tia Mamma: sün ta-la cha tij vivas gijgh sün la terra, la quala igl Signer teas Deus vean à dar à tij.

Che commenda Deus eintin quest commendameint?

Cha nus à Babb & Mamma tutta descheinta hundrientscha, temma & honur porscheien: à dels seien obiedigs, & eintin nottbasüings à dels ear deien agüd & bratsch.

Che imprometta Deus à quels infants ils quals lur Babb & Mamma da tal sort hundran.

Chell quels viglig lung teimp sün quest mund cun honur, ventüra, sanidad & latetzgia la-schar viver.

Mò vutt Deus cha nus na mæ Babb & Mamma hundreien?

Ell intelij ear à quia, tutts quels ils quals à nus ean schantāas avāunt.

Quals ean quels?

La Superioritad, Servieints della Baselgia, Schuolmeisters, Mussaders, Vugāas, & tutts quels ils quals nus cuvearnan & perchüran.

Cò ans daveinsa salvar incunter quels?

Nus'als davein tutta honur & temma porscher, & à la lur doctrina & mussameint, commendameint & castigameint cun descheinta obedientscha ans frijr sutt.

VI.

Cò clamma igl secund commendameint della secunda Tavla, schigliò sueinter igl urdan igl sysavel?

Tij na dees amatzar.

Che scommenda Deus eintin quest
commendameint?

*Bigchia namæ igl matzar & homicidi cun
ils fatgs setts, mò eara tutta malwoglientscha,
inwilgia, ira & ingiergia, & tutt quegl tras
igl qual nus tier homicidi & matzar vegnign
ridẕa̱as & mowenṯa̱as.*

Mò ees igl cuntutt avunda, cha nus igl
noss prossem, scò num̱a̱a, bigchia
matzeien?

*Naa: Perche cha Deus commenda cun quest
cha nus agl noss prossem tutta miewletza, cha-
retzgia & buntad porscheien, gea fetschan ear
digl bein als noss inimigs. Matth. 5.*

Vean la Superioritad eintin quest com-
mendameint ear compigleada,
guar pò quella matzar?

*Gea tutta wia: Perche cha quella da Deu ees
per quegl schantada sij & ordinada, & la spada
à della recommenda, ch' ella ils buns perchürig,
& ils mals sueinter la forma digl fall, ear wid'
la witta c̱astigig.*

Mò cò dee la Superioritad matzar?
*Cun dretgh & gistija, sueinter truwidameint
& mussameint da divins & gists schantameints.*

VII.

Mi gij na igl tertz commendameint della
secunda Tavla, schigliò sueinter igl
diember igl settavel?

T *Ij na dees rumper la legh.*

Che scommenda Deus eintin quest
commendameint?

*Bigchia na mæ igl rumper la legh setts, igl
qual cun ils fatghs daveinta, mò era quell igl
qual cun voluntad, senn, cor, plæds sturpius &
custims daveinta. Matth. 5.*

Che commend' ell lascunter?

*Cha nus corp & orma (scò quels ommasdus
tempels digl s̱angh Spiert ean) salveien dschu-
bers, & av̱aunt⁹ tutta quegl ans perchürein, tras
igl qual nus tier vanitad & nauscha gavischa-
meints della chiarn vegnign ridẕa̱as.*

⁹ av̱aunt

Mi dumbra sij igl quart commendameint
della secunda Tavla schigliò igl
octgiavel?

Tij na dees ingular.

Che scommenda Deus eintin quest
commendameint?

*Bigchia namæ igl ingular fræfenlichameng
& aveart ladernetsch, mò eara da tuttas sorts
f̱auls ingannameints, tras ils quals igl noss pros-
sem vid' la sia roba temporal a vean ḏaṉa̱.*

Mò che commenda Deus eint'igl oct-
giavel commendameint?

*Cha nus igl üttel digl noss prossem sueinter
igl noss müglier podeer f̱urdregian, igl gidan,
& fidêlmeng lawureien, per nott cha nus als
p̱aupers eintin lur nottbasüngs possan gidâr.*

Cò cḻamma igl tschingiavel commenda-
meint della secunda Tavla, schi-
glio igl Novavel?

Tij na dees dar f̱aulsa perdüchia incunter
igl teas prossem.

Che scommenda Deus eintin quest
commendameint?

*Tuttas mentzügnas, prender l' honur, bla-
sam, & orav̱aunt f̱aulsa perdüchia.*

Che commend' ell lascunter?

*Cha nus eintin tutts ils noss handels & fatgs
haveien chear & geien la werdad: ear l' honur
digl noss prossem sueinter igl noss müglier podeer
defendeien & perchüreien.*

Cò cḻamma igl sysavel commendameint
della secunda Tavla, schigliò igl
dieschavel & plij sueinter.

Tij na dees gavishear la cheasa da teas
prossem: Tij na dees garagear dunna da
teas prossem: ne seas famegl, ne sia fantschel-
la, ne seas bov, ne seas asen, ne nagüna chiau-
sa cha da teas prossem seijg.

Che commenda igl Dieschavel & da-
vạas commendameint?

*Cha nus bigchia na mæ ordafora cun igl fatg,
mò eara eintdaveins cun nạuschs gavischa-
meints avạunt igl peccạạ ans perchüreien.*

Che ees la summa ch' cumpeglia tutts
ils commendameints.

*Hagias Deus igl teas Signer chear avạunt
tuttas chiạusas, da tutt igl teas cor, da tutta la
tia orma, & da tutta la tia possạuntza, &
igl prossem scò te tettz: Tutt quegl cha vus
voleds, cha à vus vignig fatg, quegl fad ear
à_d' ạuters: Matth. 7. 22.*

Ha ear ùnchùn quella possạuntza da salvar
perfectameng ils diesch commenda-
meints? guar podeins nus tras
quels daventar salvs?

*Naa: Perquegl cha nus da natūra easchan tier
tutt bien mal perderts, & tier tutt mal incli-
nạas Ge. 6. 8.*

Ha Deus pija igl Christiaun aschi nausch
& corrupt sckiffeu?

*Naa: mò Deus hà igl Christiaun sueinter la
sia figūra bun & gist sckiffeu, sùn quegl ch' ell
Deus ünandretg cognusches, da cormeng igl a-
mass, & cun ell in vera biadientscha viviss.*

Easchan nus pija da tal sort perintạas cha
nus da nus setts na podein far na-
gün bien, & tier tutt mal
inclinạas?

*Zunt tutta via: Vpija cha nus tras igl
sạngh Spiert vignan renascheus.*

Nunder vean pija quella corrupta na-
tūra digl Christiaun?

*Or' digl fall dels noss primers vigls Adam
& Eva eint' igl Paradis, tras ils quals la nossa
natūra da tal sort ees tisgientada, cha nus tutts
eint'igl peccạạ vegnign retschiets & nascheus.*

Perche ans læ Deus pija aschi fearm ils diesch
commendameints teneer avạunt, da-
mæ ch' nus eintin questa vita bi-
chia ils podein salvar?

*Imprimerameng sùn quegl cha nus
tutta la nossa vita, la nossa peccạunta natūra
plij gijg & plij bein imparneien à cognu-
scher, & tạunt plij datschiert remischun dels*

*noss peccàas & gistija in Christo tschercheien.
Per l' autra cha nus seintza calâr ans flysigeien,
& Deus per la gratia digl sãngh Spiert rogeien,
cha nus plij & plij sueinter la figûra da Deu vi-
gnan renowâas, antocka cha nus igl tearm digl
weer complimeint guar absolutiun survegnign.*

LA SECVNDA PART

digl Catechismi dals Artickels della
Christianevla Credientscha.

Damæ cha nus tras las ovras digl Schanta-
meint bigchia podein daventar
salvs¹⁰, tras che nus vean
igl gidaa?

*Tras la weera Cretta eintin Deu igl Babb.
Figl & Spiert sãngh.*

Nundêr ôra vean quella impresa?

*Or' dals dudisch artickels della, Apostolica
confessiun guar gijchientscha della Christiane-
vla Credientscha.*

Perche vean questa Confessiun num-
nada Apostolica?

*Per quegl ch' ella dals dodisch Apostels setts
ees schantada sij, guar cha eintin questa confes-
siun nagutta statt, cha bigchia cun mussa-
meint & doctrina dels S. Apostels possig we-
gnir provaa.*

Cò vean questa Apostolica Credien-
tscha partchida giu?

*Eintin trees principals punctgs: dals quals
igl primm handlegia da Deu igl Babb & nossa
sckiffitiun, igl secund da Deu igl Figl & nossa
spindraschun: igl tertz da Deu igl sãngh Spiert
& nossa sanctificatiun.*

Damæ cha lgiês namæ üna divina substãun-
tza guar esser, perche numnas tij trees,
igl Babb, Figl & S. Spiert?

*Perquegl cha Deus eint'igl seas plæd aschija
s' hà mussaa & fatg adavierd, cha quellas trees
nunspartchidas persunas seien ün weer Deus,
da
d' ün esser, honur, possãuntza & æternitad.*

I.

DA DEV IGL BABB
& nossa sckiffitiun.

¹⁰ savls

Quants artickels ha la imprimera part del-
la nossa Christianevela Credientscha?

Namæ ün solett.

Co clamma quell?

*Io Creeg eintin Deu Babb tuttas chiäusas
possaunt, Sckiffidur digl tschiel & d' la terra.*

Che haveins nus dans pertarchear
vida quell plæd Creeg?

*Cha nus tutta quegl, cha statt scritt eint'ils
artickels della Apostolica Credientscha¹¹, cun igl
noss intelectg bigchia podein cuntäunscher, mò
solettameng davein creer.*

Che hagl numm Creer?

*Ee hà numm üna chiäusa bigchia namæ sal-
var¹² & cognuscher per veera, mò eara la sia fi-
däuntza & confort fearma & stattevlameng
schantar süntzura.*

Mò schinaväunt cha quest ees üna com-
müna confessiun, perchè dscheinds Io
creeg, & bigchia Nus cretein?

*Perquegl cha münchia Christiäun cha vutt
daventar salv, stò per se setts la sia propria
tschearta cretta haveer, & nagün sün la cretta
d' ün äuter se de laschar.*

¹¹ Credeintscha

¹² sal-var

Che manegia quell plæd, Io creeg eintin
Deu; guar vid, Deu?

*Io scheint sün Deu, scò sün igl meu plij äult,
gräund & chear bien, tutt igl meu confort, spe-
räuntza & fidäuntza.*

Perche numneinsa Deus ün Babb?

*Imprimerameng, per quegl ch' ell ees quell
perpetual, natüral Babb digl noss Signer Iesu
Christi. Per igl secund ch' ell eintin l' intschea-
ta sueinter la sia sumeglia nus ha sckiffeu, &
tras igl sänggh Spiert renascheu, & cun quegl per
seas infäunts nus ha preu sij: Per igl tertz ch' ell
cun tutts basüings vid' corp & orma nus pervedza.*

Perche igl numneinsa tuttas chiäusas
possaunt?

*Perquegl ch' ell tutta virteu & possauntza ha
eintin seas mäuns, & perquegl ell nus eintin
tutts & or' da tutts, nottsbasüings bein sa, vutt
& pò gidâr.*

Perche vean ell numnäa ün Sckiffidur
digl tschiel & d' la terra?

*Perquegl ch' ell bigchia namæ tschiel & ter-
ra & tuttas chiäusas¹³ ch' ean lieint or' d' na-*

¹³ chiausas

*gutta ha sckiffeu, mò blear plij aunchotz igl gij
tutt eintin tschiel & eintin terra sueinter la sia
vöglia regia & consalwa.*

Che imparneins or' da quest artickel?

*Cha nus eintin tutts conturbels & persecu-
tiuns seien patieints, eintin wentüra, quegl ees
cur ch' ans wâ bein amajun, seien recognu-
scheints, & da quindernawajunt seien tschearts,
cha nagüna Creatüra ans vignig à spartchir
or' d' la charetza da Deu.*

Perche?

*Perquegl cha tuttas creatüras ean da tal sort
eintin majun da Deu, cha quellas seinza la¹⁴ sia
wöglia, na pòn ne s' mower ne s' wolwer ne
s' stortscher.*

II.

DA DEV IGL FIGL ET nossa spindraschun.

Mi dumbra sij la secunda part della
nossa Christianevla Cre-
dientscha?

2. *Et in Iesum Christum seas solett na-
scheu Figl noss Signer.*

3. *Igl qual ees ratschiet dagl Spiert sangh,
nascheu da Maria purschella.*

4. *Ha andirajj sutt Pontio Pilato, mess
sügl lenn della crusch, mort & sutterajj. Ees
eu giu in ils inferns.*

5. *Sur cheu digl tertz gij lavajj sij dals
morts.*

6. *Ees eu à tschiel, nua ch' ell seadza da
la vard dretgia da Deu Babb tuttas Chiäu-
sas possajunt.*

7. *Nunder ch' ell vean à vegnir à tru-
var sur vivs & sur morts.*

Da che handlegia questa secunda part del-
la nossa Christianevla Cre-
dientscha?

*Cò igl solett nascheu Figl da Deu da dretg
teimp ün veer Christiäun seijg nascheu, & cò ell*

¹⁴ lâ

Dals artickels della
dælla mort ans hagig spindrāā, & la vita pus-
pè ans survegneu.

S[c]h' aud Io bein Christus ees eintin üna
 persuna insemmel veer Deus &
 veer Christiāun?

Aschy ees igl zunt tutta via.

Perche stò ell esser ün gist & veer
 Christiāun?

*Perquegl cha la gistija da Deu dommanda, cha
 la humāuna natūra la quala ha fatg peccāā, per
 igl peccāā pægig: mò quell igl qual setts fuss ün
 peccadur, bigchia podess per āuters pagear ils
 peccāās.*

Perche stò pija Christus¹⁵ esser veer Deus
 & veer Christiāun?

*Sün quegl ch' ell igl offici da d' ün Mediāunt
 trāunter Deu & igl Christiāun savess dritzar
 ora.*

Fuss igl bigchia stāā possevel igl offici seinza
 la ligāuntza della divina & humāu-
 na natūra da dritzar ora?

Naa.

¹⁵ Pristus

Perche?

Perquegl cha ün Mediāunt stò esser conve-
gniāunt & plaschevel ā tuttas duas parts, las
qualas ean incunter l' āutra.

Mi declara quest ünpog plij bein?

Scha Christus fuss stāā solett veer Deus, schi
vess'igl Christiāun da dell la sia spindraschun
bigchia podeu survegnir. Mò scha Christus na-
mæ Christiāun fuss stāā, scha vess ell igl fasch digl
peccāā bigchia podeu portar giu, & ans spindrar¹⁶
da quell.

Che frütgh survegnigns nus or d' la li-
 giāunza della divina & humāuna na-
 tūra eintin la persuna da
 Christi?

Cha nus eintin Christo cun Deu puschè ha-
vein fatg la pasch, & perquegl haveins nus da
quinder ünāvāunt üna sagūra via tier la su-
pchia della gratia.

¹⁶ spindra-

Quaunts artickels ha questa secunda part
della nossa Christianevla Cre-
dientscha?

Sys.

2.

Da che plæda igl prim artickel della nossa
spindraschun, schigliò sueinter igl
diember igl secund?

Dalla diwinitad da Christi.

M'igl gij nâ?

*Et in Iesum Christum seas solett nascheu
Figl noss Signer.*

Che intelijns tras quell plæd Et?

Io creeg.

Che numm ees quell plæd Iesus?

*Ee Igiês ün numm Hebraisch, & ha numm in
Româunsch ün Salvader & Spindrader.*

Mò perche numneins'igl Figl da
Deu Iesum?

*Perquegl ch' ell ans fà salv, & ans dschubre-
gia dals noss peccâs.*

Green quels ear vid' igl solett Salvader le-
sum, ils quals lur salüd tier Sânghs
& Sânghias, guar intzanu a-
ter tscherchian?

*Zunt tutta via bigchia: Mò blear plij schnea-
gan els cun igl fatg setts igl solett Salvader &
Spindrader Iesum Christum, scha gea els s'lau-
dan. Perche cha Iesus stò da duas üna, guar bigcha
esser ün cunplein Salvader & Spindrader, guar
cha quels ils quals quest Salvader cun veera
cretta prendan sij, stân tutta quegl cha tier lur
salüd ees per basünghs, haveer tras ell.*

Che numm ees quell plæd Christus?

*Ee Igiês ün numm Griechisch, & ha numm in
Româunsch ün Vndscheu.*

Che perschenda landrora?

*Ees Iesus igl noss Salvader, scha daweinsa
igl noss salüd tier nagün auter, cha tier ell tscher-
chea. Ees Christus igl noss Persura Sacerdod,
Prophet & Regg, scha daweinsa nus ordafor' ell,
nagün autra ufearta, & mediäuntza, ne cheu
della Baselgia haweer.*

Dals artickels della
Perche veans tij numnaa ün
Christiun?

Perquegl cha Io tras la cretta sunt ün member da Christi & persnavel digl seu ütq, sün quegl cha Io igl seu numm confessig, me à lgui tier üna viva, recognuscheinta ufearta mettig avañt, & cun largia conscientia eintin questa vita, incunter igl peccaa & Demuni guaregig, & da quinder ünavaunt eintin perpetuum cun ell sur tuttas Creatüras regig.

Perche igl numneinsa Iesum Christum solett nascheu Figl da Deu? Easchans nus bigch' ear figls da Deu?

Christus ees solett igl veer, perpetual & natural Figl da Deu, Mò nus eschan tras ell or d' gratia preus sij per infan[t]s da Deu.

Perche igl numneinsa noss Signur?

Perquegl ch' ell cun corp & orma dals noss peccas & tutta possantza digl Demuni, cun igl seu prætiûs sæung nus ha spindraa, & à lgui per ün special pievel ans ha compraa.

Christianevla Credientscha
Che eschants à lgui culpauts
lascunter?

Eschans nus infauts¹⁷ da Deu eintin Christo, scha daveins Christum puscpè haveer Chear, & viver prusa, gista & sanghiameng, scò è deasch à d' infauts da Deu & frars da Christi.

3.

Da che handlegia igl secund artickel della secunda part, schigliò igl tertz?

Dalla incarnatiun da Christi.

Cò clamma quell?

Igl qual ees ratschiet dagl Spiert sangh, nascheu da Maria purschella.

Perche ees Christus bigchia sueinter comun' üsantza, scò nus auters Christiuns, mò tras virteu digl S. Spiert da d' üna dschubra, netta giuentschel-la ratschiet & nascheu?

Sün quegl ch' ell la nossa maldschubra & peccanta conceptiun & naschientscha dschubergeas & fagiess sanghia.

¹⁷ infauts

Da che plæda igl tertz artickel della nossa
spindraschun, schiglio sueinter igl
diember igl quart?

Daward igl martuirj, mort & passiun, sepultüra & descentiun guar îr giu in ils infierns da Christi.

Perche surpaseints nus dalla naschient-
tsc[h]a da Christi, tier la mort &
passiun?

*Perquegl cha eintin questa confessiun soletta-
meng da que wean handlegeu, cha sierva tier
fundameint della nossa spindraschun.*

Cò clamma quell?

*Ha andüräa sutt Pontio Pilato, mess sügl
lenn della crusch, mort, & sutterräa ees eu
giu in ils infierns.*

Perche geinsa andüräa.

*Per confessar cha Christus igl noss Spindrader
veerameng sueinter la Chiarn per mur dels noss*

*peccäas hagig andüräa, & nus bigchia stuveien
andurar¹⁸ sempermæ.*

Perche ha ell andüräa sutt igl Derscha-
der Pontio Pilato?

*Sün quegl ch' ell sein(g)za culpa sutt quell nun-
gist Derschader tier la mort wegnis condemnäa¹⁹,
& cun quest dagl stretgh truwameint da Deu,
cha dawew' ir sur nus ans spindrass.*

Ees igl intzache plij, cha Christus ees mess
sügl lenn della crusch, cha sch' ell
fuss mort d' ün ăutra mort?

*Madaschij: Perche cha qua tras eschans nus
tschearts, ch' ell la schmaledischun, la quala era
sün nus, ha preu sün se setz, da mæ cha la mort
della crusch era da Deu schmaledida.*

Perche ees Christus mort?

*Per nott ch' ell cun la sia innoceinta mort
dagl peccäa & mort perpetuala ans spindrass,
cun Deu fess la pasch, & la pearsa gistija & vi-
ta perpetua puscpè ans surwegnis & metess à
măun.*

¹⁸ andurar

¹⁹ cendemnäa

Damæ cha Christus ees mort, perche
stueints ear nus morîr?

*La nossa mort ees bigchia ün pagameint per
ils noss peccaas²⁰, mò solett ün morîr giu dals pec-
caas²¹, & viædig, guar intrar eintin la vita per-
petua.*

Perche ees ell vegneu sutterraa?

*Imprimerameng per dar perdüchia ch' ell
seijg veerameng mort, alura ch' ell las nossas fos-
sas²² fagiess sanghias & or da quellas fagiess com-
bras da dormir & pussar.*

Perche sagutt' igl ees eu giu in ils
infierns?

*Cha nus eintin noss plij graunds²³ tentameints
seien sagiraa²⁴, cha Christus igl ligiomm della
mort hagig dschligeu, & igl Demuni da tal sort
ventscheu, cha nus da d' huss'invia avàunt notts
& pæina digl infiern nagutt ans vein da timêr.*

5.

Cò clamma igl quart artickel della
nossa spindraschun, schigliò
igl tschingiavel?

²⁰ peccaas

²¹ peccaas

²² fossas

²³ graunds

²⁴ segiraa

Sur cheu digl tertz gij lavaa sij dals morts.

Che ans nützegia la resistaintza
da Christi?

*Per igl prim vean igl noss salüd latras con-
pleneu: Per igl secund ees quella üna tschearta
perdüchia della lavaintza dels noss corps. Per
igl tertz vegnigns, ussa era tras virtueu della la-
vaintza da Christi tier üna nova vita dasch-
daas & lavantaas sij.*

Mò perche ees ell in cheu digl tertz
gij lavaa sij dals morts?

*Perquegl ch' igl corp da Christi bigchia da-
veva luar, Et Christus era quegl vivaunt ha-
vev' impromess,*

6.

Cò clamma igl tschingiavel artickel del-
la nossa spindraschun, schigliò
igl sysavel?

*Ees eu à tschiel: nua ell sedza da la vard
dretgia da Deu Babb tuttas chiausas possaint.*

Cò ees quest artickel d' intelir?

Cha Christus igl seu veer corp avàunt ils seas Apostels, dalla terra dawend hagig manà ein-tin tschiel, & à nus ees à lâ per bien, antocka ch' ell turna à derscher sur vivs & sur morts.

Perche ees Christus eu à tschiel?

Perquegl ch' ell ans fess la via eintin tschiel, & awaunt igl Babb fagess igl plæd per nus, et à nus per ün cunterpens igl seu Spiert termatess giu, tras virtue digl qual nus Clamein Abba Babb.

Ees Christus pija bigchia intocka la fign
da quest mund scò ell hà impro-
mess tier nus?

*Christus ees ün veer Christiàun & veer De-
us, sueinter la sia humàuna natüra ees ell ussa
bigchia sün quest mund, mò sueinter la sia Di-
vinitad, Maiestad, gratia & Spiert, mæ na
gvunchisch ell da nus, & mæ nans bandun'ell.*

Perche vean mess vi'tiers: nua ell seadza
da la vart dretchia da Deu Babb omni-
potent? Ha Deus ün måun dretgh
guar siniester.

*Ee Igiês üna forma da plidar, preu nâ da
Fürsts & Signurs da quest mund, ils quals lur
Officials & Cunscadzàunts han, ear quels als
quals els sumgiàunt honor cuwischen, & da
måun dretgh spær els scheintan.*

Che ees igl intelectg da quest artickel, cha
nus confessein cha Christus seadzig
da la vard dretchia da Deu
Babb tuttas chiàusas
possaunt?

*Cha Christus per quegl seijg eu à tschiel, ch' ell
à lâ se mussass igl cheu della sia Baselgia, tras
igl qual igl Babb tuttas chiàusas regia &
cuwerna.*

Che ans nützegia questa gloria digl noss
cheu da Christi?

*Cha nus seien tschearts & sagürs, ch' ell nus
seas members eindaveins cun ils seas²⁵ duns be-
nedeschig, & ordaforas cun la sia possauntza in-
cunter tutts inimigs wiglig & possig consalvar²⁶
& perchüar.*

²⁵ seas

²⁶ consalvar

Cò clamma igl sysavel artickel della nos-
sa spindraschun, schigliò suein-
ter igl urdan igl settavel?

*Nunder ch' ell vean à vegnir à trovar
sur vivs & sur morts.*

Cur vean Christus à vegnir tier
igl Iudici?

*Sün igl plij davôs gij da quest mund, igl
qual Deus solett sà.*

Cò vean ell à vegnir?

*Corporalmeng, scò ell avàunt ils ijls dels A-
postels ees eu à tschiel: Imprô cun gràunda pos-
sàuntza, gloria & Maiestad.*

Quals ean ils vivs?

*Tutts quels ils quals ean aungk vivs sün igl
Giuwanessem gij, & eintin ün subitt sün²⁷ la sia
vegnida vignan à vegnir stermidàas.*

Quals ean ils morts?

*Quels ils quals avàunt igl Giuwanessem gij
ean morts.*

²⁷ sijn

Che ans nützegia la plij davôs vegnida
da Christi?

*Cha nus cun cheus sijdretgs sün la spindra-
schun spitcheien, la speras tãunt plij bein avàunt
ils peccàas ans perchüreien, sün tala cha nus
cun legretza avàunt la vista digl Derschader
possan compareer.*

III.

DA DEV IGL SANGH

Spiert & la nossa sanctificatiun.

Quants artickels ha la tertza & davôs
part della nossa Christianevla
Credentscha?

Tschingh.

Mils dumbra sij l' ün sueinter Igiãuter?

8. *Io crêg eint'igl Spiert sangh.*

9. *Vña sanghia generala Christianevla
Baselgia, la quala ees üna Comünãuntza dels
Sanghs.*

10. *Remischiun dels peccàas.*

11. *Lavada della chiarn.*

12. *Et la vita perpetua.*

8.

Da che handlegia igl primm artickel della
nossa Sanctificatiun, schigliò suein-
ter igl diember igl octgiavel?

Da Deu igl sạngh Spiert.

Che ees igl sạngh Spiert?

*Ell ees la tertza persuna eintin la divina sub-
stạuntza guar esser, cun igl Babb & Figl sum-
giạunt perpetual.*

Perche vean ell numnạ sạngh²⁸?

*Per mur digl seu offici & lawur: Perche cha
scò ell ees sạngh, aschija ans fà ell ear sạnghs, &
lavura eintin nus tutt bien.*

9.

Da che handlegia igl secund artickel
della nossa sanctificatiun, schi-
gliò igl Novavel?

Dalla sạngchia Christianevla Baselgia.

Cò clamma quell?

*Io creeg che seigg ùna commùna generala
Baselgia, la quala ees ùna commùnạuntza
dels Sạnghs.*

Che intelijns tras quell plæd Baselgia?

*Tutta la Christnadad, la quala igl sạngh
Spiert tras igl plæd da Deu clamma, & tier Iesu
Christo eintin dretgia soletta Cretta consalva.*

Perche ha ella numm Sạnghia?

*Perquegl ch' ella tras igl sạung & Spiert da
Christi ees fatgia sạnghia, & dê romaneer &
star sạnghia.*

Perche vean ella numnada Generala
guar Catholica?

*Perquegl ch' ella tutts eligeus & fidêls da in-
tscheatta digl mund, antocka la fign da quels, ê
seijen nu chi viglien conpelgia.*

Perche vean ella numnada commü-
nạuntza dels sạnghs?

Perquegl cha tutts fidêls, scò members da d' ùn

²⁸ sạngh

*corp wid Christo & tutts ils seas thesaur &
duns hagian commünantza.*

10.

Cò clamma igl tertz artickel della nossa
sanctificatiun, schigliò igl
Dieschavel?

Io creeg remischiun dels peccàas.

Che ees igl intelectg da quest artickel?
*Cha Deus à tutts crettevels & fidevels tras
igl sàung da Christi, tutts ils lurs peccàas or'd'
gratia viglig perdunar & laschar sueinter,
schi saventz scò els ell cun veera cretta perquegl
rojan.*

II.

Da che handlegia igl quart artickel della
nossa sanctificatiun, schigliò igl
Vndischavel?

Dalla nossa resistuntza.

Cò clamma quell?

*Io creeg che seijg üna resistuntza della
chiarn.*

Che intelijns or da quest artickel?

*Cha bigchia namæ la nossa orma sueinter que-
sta vitta, bein prest tier Christo, igl noss cheu,
vignig preda sij, mò era, cha questa nossa chiarn,
tras virtueu da Christi vean daschdada & la-
vantada sij, puscpè cun la sia orma se compa-
gnia, & à quell gloriûs corp da Christi de da-
ventar sumgiunta.*

12.

Cò clamma igl tschingiavel artickel della
nossa sanctificatiun, schigliò suein-
ter igl diember igl dodischavel
& plij davôs?

Io creeg üna vita perpetua.

Che imparneins or da quest artickel?

*Cha sueinter questa vita vignig â d'esser üna
vita perpetua, eintin la quala Deus à tutts fi-
dêls, üna tala lætetzgia ha parageu, la quala
nagün ijgl mæ na ha veu, nagün vreglia mæ au-
deu, & nagün cor da Christiun mæ conpignieu.*

Che ees la summa da questa nossa Christianevla²⁹ Credientscha?

Io crêg eintin Deu igl Babb, igl qual me ha sckiffeu. Io crêg eintin Deu igl Figl, igl qual me ha spindraṇa. Io crêg eintin Deu igl sṇgh Spiert, igl qual me ha fatg sṇgh.

Mò che ans güd'igl cur nus quegl
tutt cretein?

Cha nus avṇunt Deu eintin Christo or' d'gratia, seintza tutt igl noss meritt eschan gists & persnavels della vita perpetua.

Schi_eschants avṇunt Deu solett tras la
Cretta eintin Iesum Christum gists?

Aschij ees igl zunt tutta via.

Vegnigns pija per mur d' la dignitad della cretta, avṇunt Deus fatgs gists?

Naa. Perche cha Christus ees solett la nossa gistija.

Cò vegnigns pija solett tras la cretta
eintin Christum gists:

Aschija: cha nus numnadameng la gistija da Christi bigh ṇutra guisa, cha solett tras la Cretta podein prender sij, & ans far propria.

Vid' che cognusch ün pija la Cretta
vid' igl Christiṇun?

Vid' las bunas ovras, las qualas ean ils frütgs della cretta.

Qualas ean las bunas ovras?

Quellas cha or' d' veera Cretta sueinter igl commendameint da Deu, à lgui tier sia honur daveintan.

Podessan pija las nossas bunas ovras, bigchia la gistija, avṇunt Deu, guar
ün frust da letza esser?

Naa: Perche cha las nossas las plij bunas ovras eintin questa vitta, ean nuncunpleinas, & impaladas cun peccṇas.

Ee imprometta imprò Deus, ch' ell viglig las bunas ovras sün quest mund temporal, & vin'tschell mund perpetualmeng pagear?

²⁹ Christianavla

Ear questa pagaglia daveinta bigchia or d' meritt, mò or d' spira gratia.

*Mò fa questa doctrina bigchia lgeud
nauscha & seintza quitaa?*

*Naa: Perche cha lgies bigchia possevel, cha quels
ils quals eintin Christo ean implantaas tras üna
veera cretta, bigchia fetschan buns frütgs.*

Chi ans datt la veera Cretta?

*Deus: digl qual la cretta ees ün spür dunn,
Ephes. 2.*

*Cò vean la cretta eint'igl Christiäun³⁰ im-
plantada, grāundanida &
consalvada?*

*Tras igl audir & tettlar digl plæd da Deu, &
la Christianevla oratiun, & cun la cooperatiun
digl sängh Spiert.*

LA TERTZA PART DIGL Catechismi Davard la Oratiun.

Che ees la Oratiun?

Vñ crettevel, devôt plidar cun Deu, eint'igl

*qual nus, guar da dell ün qual chiäusa rogein,
guar per ün qual chiäusa igl ingrätzgein.*

De ün adorar solettameng Deu?

*Gea: Percaschun cha Deus ees quella soletta
fontauna da tutt bien, & ees solett per tutt præ-
scheint & possaunt.*

*Perche ees la oratiun basgniusa
als Christiäuns?*

*Perquegl ch' ella ees igl plij grāund punctg
guar frust della recognuschientscha, la quala
Deus domāda da nus. Et cha Deus la sia gratia
& sängh Spiert na mæ à quels vutt dar, ils
quals ell cun da cor suspirar seinza calâr quegl
rogan, & lanturn igl ingrätzgian.*

*Che pertean igl tier üna Oratiun cha
pläschig à Deu, & da dell vi-
gnig exaudida?*

*Cha nus solettameng igl solett veer Deus, igl
qual eint'igl seu plæd s'ha mussaa, per tutt quegl
ch' ell ans ha commendaa da rogar, da cormeng
clameien inagüd: Igl noss māungel & paupertad*

³⁰ Christiaun

*nandretg & cun funsameint cognuscheien, avàunt
la vista della sia Maiestad ans humilieien & bas-
seien, ch' ell la nossa Oratiun (nun guardàund
sura la nossa malvengiàunzadad) imprò per
mur da Christi, tscheartameng ans viglig exu-
dir, scò ell eint'igl seu plæd ans ha impermess.*

Mò cò aschgeins vegnir avàunt'Deu, da-
mæ che statt scritt, cha Deus exaudeschig
ils peccadurs bigchia, & nus tutts
eschan pàupers peccadur(t)s:

*Perquegl cha Deus à nus igl seu Figl tier ün
Mediàunt ha ordinàa, & impermess, che cha
nus ell eintin seu numm rogein, wiglig ell à nus
per mur da dell dar.*

Ees igl ear üna differentia cur ch'ün roga
Deus per roba temporalà guar
cœlestiala?

Ee lgiees üna differentia.

Cò de ün rogar roba Cœlestiala
da Deu?

*Eintin tschearta speràuntza & fidàuntza, cha
Deus quella vignig à dar.*

Cò de ün rogar per roba temporalà?

*Cun stattevla fidàuntza, quella da Deu ear da
retschever, gea scha quella servischa tier honur
da Deu & noss üttel.*

Eintin che lieg de ün orar?

*Eintin münchia lieg, nua igl Spiert nus mo-
veinta & igl nottbasüings domànda.*

Cura & quàunt saventz de ün orar?

*Vn de orar da tutt teimp: mô blear plij cur
nus vegnign tschertscheus à cheasa da Deu*

De la nossa Oratiun esser curta
guar longa?

*Ee lgiees tuttüna, pür che daveintig cun ve-
ra cretta & tier honur da Deu.*

Per chi de Io orar?

Per me & tutts Christiàuns.

De ün ear orar per ils morts?

*Zunt bigchia: per caschun cha la nossa Ora-
tiun ees nagün nütz per ils morts.*

Che ans de moventar cha nus oreien
münchia gij.

*Imprimerameng igl commendameint da Deu,
& grattiusa impermischun della exaudida: A-
lura igl noss mǎungel: Sügl plij davôs ils exem-
pels da tutts fidêls³¹, ils quals han orǎǎ, & ean
vegneus exaudeus.*

Quala ees la plij buna forma della
Oratiun?

*Quella cha Christus igl noss Signer setts ans
ha mussǎǎ, & commünameng da la sia intscheat-
ta vean numnada igl Babb noss. Matth. 6.
Luc. 11.*

Cò clamma quell?

I.

Babb(s) noss quell cha tij ees eintin tschiels.

II.

1. *Sǎngh vignig fatg igl teu numm.*
2. *Igl teu reginǎǎ vignig na tier nus.*
3. *La tia vǎeglia daveint'eintin terra,
scò la fa eintin tschiel.*

4. *Igl noss pǎun da mǔchia gij dǎ à nus
hotz.*

5. *Et perdun'à nus ils noss peccǎǎs, scò
nus perdunein als noss peccadurs.*

6. *Et nuns manar in provameint, mò
ans spindra dagl mal.*

III.

*Perche cha teas ees igl reginǎǎ, la possǎun-
tza, la gloria in perpetuum, Amen.*

Quǎuntas parts ha questa Oratiun?

*Trees: numnadameng l'intscheatta, las ora-
tiuns guar riegs, & la conclusiun.*

Cò clamma l' intscheatta?

Babb noss quel cha tij ees eintin tschiels.

Perche ans ha Christus commendǎǎ igl noss

Signer Deus eintin l' intscheatta da questa
oratiun, da numnar Babb noss: schinavǎunt
cha nus ils dretgs da infǎunts tras igl
peccǎǎ havevan pears?

³¹ fidêls

*Sün quegl ch' ell eintin nus üna convegna-
aunta reverentia, temma da infaunts & fi-
däuntza tier Deu moventass, & cuntutt ans se-
girass, ch'ell or d'gratia tras igl seu Figl Christum
puschpè ans hagig preu sij per seas infaunts.*

*Che confort survegnigns or' da quest
numm Babb?*

*Cha Deus blear meins ans vignig à gijr giu,
quegl cha nus cun veera cretta igl rogein, cha ils
noss Babbs quellas chiausas terrenas ans tschun-
gan giu.*

*Perche geinsa pija noss Babb, &
bigchia meas Babb?*

*Sün quegl cha nus dettan perdütchia, cha
Deus seijg ün Babb da nus tutts: & nus per
quegl bigchia namæ per noss, mò eara per nott-
basüings & mængels da tutts fidêls rogeien.*

*Perche vean mess vitiers, quell cha tij
ees eintin tschiels?*

*Per mussâr cha nus daveien altzâr ils noss
côrs della terra incunter tschiel, & landernà
tutts nottbasüings digl corp & dell' orma spit-
hear.*

*Quaunts riegs ean igl eint'igl
Babb noss?*

*Sys: dels quals ils trees primmers Deus igl
noss Signer: Ils trees davôs igl noss salüd &
bien pertignan.*

1.

*Cò clamma igl primm rieg?
Sangh vignig fatg igl teu numm.*

*Che rogeins nus eintin quest rieg?
Cha igl numm da Deu, scò ell vid' se setts ees
sangh, aschij era da nus, tier & eintin nus vi-
gnig cognuscheu & salvaḡ sangh.*

2.

*Cò clamma igl secund rieg eint'igl
Babb noss?
Igl teu reginaḡ vignig na tier nus.
Che garageins nus eintin quest rieg?
Cha Deus la sia Baselgia commünameng
tutts members da quella, dimpersee cun igl seu*

*Spiert & plæd incunter la possauntza & nau-
schas arts digl Demuni, tier üna sạuna, dschu-
bra doctrina & veera biadientscha viglig per
chûrar, grăndanîr & consalvar.*

3.

Cò clamma igl tertz rieg?

*La tia vœglia daveint' eintin terra, scò
la fa eintin tschiel.*

Che ees igl intelectg da quest rieg?

*Cha nus la nossa propria nạuscha voluntad
Schneagan, et alla sạnghia voluntad da Deu, scò
quels sạnghs Aungels & sạnghs eintin tschiel,
cun dretgia obedientscha, eintin lætetzgia &
tristetzia ans fierran tutt.*

4.

Cò clamma igl quart rieg?

Igl noss pạun da münchia gij dæ à nus hotz.

Che haveins d' intelîr dagl pạun da
müngchia gij?

*Tutta quegl cha tier sustentameint & spysa
digl corp pertean.*

*Damæ cha Deus ear als infidêls datt igl
pạun da münchia gij, seintza lur rogar,
schi perche rogeins nus ch' ell quell a
nus fidêls dettig münchia gij?*

*Sün tal fign cha nus cognuscheien, cha nus
igl pạun da müngchia gij da dell, scò da quella so-
letta fontạuna da tutt bien havein, & per-
quegl, que cun ingratzgiameint da dell re-
tschevein.*

Mò perche geins hotz?

*Per ans recordar cha nus sügl gij Damạun
per sustentameint digl corp, or d'mala fidauntza
bigchia davein haveer quitạạ, mò ans conten
târ dagl pạun da münchia gij.*

5.

Cò clamma igl tschingiavel rieg?

*Et perduna à nus ils noss peccạạs, scò nus
perdunein als noss peccadurs.*

Che imperneins or da quest rieg?

*Cha Deus à nus tutts, scò pạupers peccadurs,
tutts ils noss peccạạs bigchia viglig raschunâr*

tiers, mò or' d' gratia per mur da Christi schenckagear & perdunar.

Perche geinsa pija, scò ear nus perdunein
als nols peccadurs? Leins'forsa cun
quest igl noss meritt incunter
Deu trær à strada?

Naa: mò solettameng per mussar, cha ingualifmeng scò nus quella gratia da Deu, tras Christum rogein, aschija seiens ear culpàunts agl noss prossem cha à nus ha fatg da læd, da cormeng da perdunar.

6.

Cò clamma igl sysavel rieg?

Et nuns'manâr eintin provameint, mò ans spindra dagl mal.

Che ees igl intelectg da quest
sysavel rieg?

Cha Deus tras igl seu Spiert ans viglig confirmar & consalvar, cha nus tutts tentameints tras la cretta possan surveintscher.

Che rogeins, cha nus mettein vitiers,
mò ans spindra dagl mal?

Nus rogein Deu ch' ell avàunt tutta quegl gratiusameng ans perchürig, cha à nus dagl Demuni tier dānn dell' orma, corp, honor & roba temporala podess vegnir fatg, & ch'ell sügl plij davôs ans inprestig üna buna figl.

Cò clamma la conclusiun digl sängh
Babb noss?

Perche cha teas ees igl reginaa, la possauntza, la gloria eintin perpetuum, Amen.

Perche serreinsa la Oratiun cun-
quests plæds?

Cha nus cun quest la nossa cretta confirmeien, et à Deu igl noss Babb igl seu lāud confesseien, ch' ell, scò igl plij rich, possaunt & gloriûs, solett quell seijg, igl qual à nus per tutts quests riegs & oratiuns possig far avunda.

Perche ans commend' ell gijr Amen
latiers?

Cha nus cun quest plæd, bigchia namæ gavi-

*schein, mò eara confirmein, cha tutta quegl cha
nus havein oṟa et rog̱a, seijg veer, & â nus
tscheartameng da Deu vignig à vegnir ḏa.*

LA QVARTA PART DIGL

Catechismi dals s̱anghs Sa:
crameints.

Tras che vean la nossa Cretta eintin
noss cōrs sigillada?

Tras ils s̱anghs Sacrameints.

Che ean ils Sacraments?

*S̱anghias, visiblas intzennas & sigeals da
Christo la tiers schantadas eint, cha nus tras igl
diever da quellas della gratia da Deu eintin ell
vegnign sagiṟas & digl noss offici vis̱as &
varnageus.*

Quaunts Sacraments ha Christus or-
diṉa & schanṯa eintin la
sia Baselgia?

*Dus: Igl s̱angh Batṯesam & la sia s̱angchia
Tscheina.*

DAVARD IGL

Battesam.

I.

Che ees igl Batṯesam?

*Igl Batṯesam ees üna s̱angchia, visibla intzen-
na & Sigeall digl lavar giu dels noss pecc̱as.*

Che intzennas visiblas ha igl Batṯesam?

L' auva.

Perche ans vean igl lavar giu dels pec-
c̱as tras l' auva figüṟa?

*Perquegl cha ingualifmeng scò l' auva lava giu
igl malmundügn digl noss corp: Aschija impro-
metta Deu, d'ans lavar giu igl malmundügn dell'
orma, quegl ees digl pecc̱a, tras igl s̱angh digl
seu Figl Christi, gea scha nus eintin ell cretein.*

Perche numna pija Paulus igl Batṯesam ün
bagn della renaschientscha, & lavar giu dels
pecc̱as? Ha pija igl Batṯesam dell' auva
quella virteu, dans renascher & lavar
giu dals pecc̱as?

*Naa. Perche cha quegl fà solett igl Spiert &
s̱angh da Christi.*

Che ees pija la Opiniun guar mane-
gear da S. Paul?

*Ell vutt mussar, cha Deus tras questa visibla
intzenna ans vœglic sagirar, cha nus à schi sa-
girs eindaveins seien lav̱a̱as, aschi tscheart &
pigl veer, scò nus or dafora vegnign lav̱a̱as.*

Chij de battegear?

*Nagün a̱uter cha quell ch ees ordiṉa̱ da pre-
digear & da partchir or ils s̱anghs Sacrameints.*

Che ees la forma digl Batṯesam, guar cun
che pḻæds ees ell schanṯa̱ eint?

*La forma & pḻæds ean quests: Amnad
vij eintin tutt igl mund, & mussad tutts pie-
vels, & ils battegea eintin numm digl Babb,
digl Figl & Spiert s̱angh. Chi cree & vean
battegeu, quell vean à darentar salv: Mò
chi bigchia cree, quell vean à vegnir con-
demṉa̱. Matth. 28. Marc. 16.*

Quals de ün battegear?

Tutts quels ils quals cha tier la Christiane-

*vla cretta se confessan, cun impermischun da
viver & morîr tier quella.*

Sch' aud'Io bein ch' ün deijg ils inf̱aunts
bigchia battegear?

V̱n ils de bein battegear.

Perche quegl, dam̱æ ch' els la cretta
bigchia san Confessar?

*Per igl primm ch' els ingual schi bein, scò ils
vigls a̱udan & pertignan eintin la communien
& lygia da Deu. Per igl secund, ch' els maun-
glan ear igl lavar giu dels pecc̱a̱as, dam̱æ ch' els
eintin quels vignan retschiets & nascheus.*

Mò che ees igl da salvar da quels in-
f̱aunts, ils quals moran giu sein-
tza Battam?

*Cha quels da Deu eintin Iesu Christo, ean
l' auva della sia gratia seien battegeus, & per-
quegl seien els ear inf̱aunts da Deu.*

Perche gij pija Christus setts: Ee seijg cha
ün ordl'auva & Spiert renaschig, quell
pò schigliò bigchia vegnir eint'igl
regiṉa̱ da Deu?

*Christus plæda à la bigchia davard igl ordan
igl qual ell setts ha schantàa, & per quegl per
nagüna via de vegnir hindergeu, nu ch' ün pò a-
daveer.*

Da che plæd ell pija?

*Dalla gràunda fortüna & notts, las qualas han
nagün schantameint, nua igl Battêsam bigchia
vean muotvilligameng schbitàa & schdatcheu.*

Schi condemna pija igl Christiàun bigchia
schi fitg igl mǎungel digl Battam, scò
igl schbitar da quell?

Aschij ees igl zunt tutta via.

Eintin che lieg de ün Battegear?

*Eintin quell lieg, nua cha la communion da Deu
vean in semmel da audir & tettlar igl seu plæd.*

Che ees igl offici da quels ch' ean
battegeus?

*Ch' els cun Christo als peccàas moran giu, &
igl vigl Adam eintin la sia mort sutterran, la
chiarn, igl mund & igl Demuni Schneagan, &
scò novs nascheus Christiàuns tras virteu digl*

*sangh Spiert eintin gistija & concordgia avàunt
Deu vivan.*

2.

DAVARD LA TSCHEINA

digl Signer.

Che ees la Tscheina digl Signer?

*La Tscheina digl Signer ees üna visibla veera
intzenna & sigeall della nunvisibla spysa &
bevraunda dellas nossas ormas.*

Che intzennas visiblas ha quella
Tscheina eint?

*Pàun & vign, ils quals sün igl corp & sąung
da Christi nus truvidan.*

Perche ans ha Christus igl seu corp &
sąung tras igl pàun & vign
figüràa.

*Perquegl cha ingualifmeng scò igl pàun &
vign han quella natüra & virteu, ils noss corps
tier üna vita temporal da spysentar & bevren-
tar: Aschija ha ear la chiarn & sąung da Chri-
sti quella virteu, las nossas³² ormas tier la vita
perpetua da spysentar & bevrentar.*

³² nassas

Perche numna Christus igl p̱aun seu corp, &
la bev̱aunda seu s̱aung? vignan pija p̱aun &
vign eintin la veera substantiala Chiarn
& s̱aung da Christi schmiḏa, sc̱ò
ünchüns manegian?

*Zunt bigchia: Perche cha in quella guisa
fuss igl nagün Sacrameint.*

Perche numn' ell pija in quella guisa?

*Sün quegl ch' ell ans sagürig, cha nus aschi
veerameng digl seu veer corp & s̱aung eintin la
Cretta daventein persnavels, sc̱ò nus questas
visiblas, s̱anghias intzennas cun la bucca corpo-
rala per üna sia recordientscha veerameng re-
tschevein.*

Daveinta qua nagüna schmidada da
quellas intzennas?

Bein: Numnadameng üna Sacramental, quegl ees üna figürala & bigchia substantiala, sc̱ò ünchüns manegian, per caschun cha or da commünas intzennas vignan à qua tras Ordinatiun da Deu & la sia benedictiun, s̱anghias chiäusas & intzennas: Nundarnâ retschevan

*ellas igl numm da quegl ch' ellas muntan, &
vignan bigchia namæ igl p̱aun, mò ear igl corp
da Christi numnadas.*

Ees igl noss Salvader Christus bigch' ear
eintin la Tscheina?

Bein.

Cò.

*Cun seas Spiert, virtue & operatiun eint' ils
côrs dels seas fidêls, sc̱ò eint' igl seu s̱angh tempel.*

Schinav̱aunt ch'igl corp da Christi substan-
tialameng, bigch'ees eint'igl p̱aun & vign,

Cò pò ün pija mangear landarvij
igl ludicij guar condem-
natiun?

*Per mur da quegl, cha bigchia se fa üna dif-
ferentia digl corp da Christi.*

Quals fan bigchia üna dretchia diffe-
rentia intraunter igl corp
da Christi?

*Tutts quels ils quals igl noss Signer Iesum
Christum, bigchia per lur solett Spindrader &*

*Salvader incognuschan & creen, remischiun(-)
dels peccàas eint'igl seu sąung bigchia tschea-
chian, & nagutta tąunt meints per members
digl seu corp tras diever dels sanghs Sacraments
se dattan ora, mò eint'igl coor quegl bich' ean.*

*Chij de far igl offici della Tscheina
digl Signer?*

*Nagün auter cha quell, cha tier igl servetsch
della Baselgia ees ordinàa.*

*Cò de³⁴ la Tscheina digl Signer ve-
gnir salva da?*

Scò Christus ha schantàa eint da salvar.

*Cò & cun che plæds ha ell schan-
təa eint?*

*Iesus eintin quella noctg ch' ell ees stəa tra-
deu, ha ell preu igl pəun, & scò ell vett in-
gratzgeu, lgia ell rutt & gitgh. Perned &
mangead, quest ees igl meu corp, igl qual vean
rutt per vus, quegl fageed per üna mia recor-*

*dientscha. Sumgiəuntameng eara pernett
ell igl bachær sueinter la Tscheina & dschett:
Quest bachær ees igl nov Testameint eint'igl
meu sąung, igl qual vean spəns per blears, per
remischiun dels peccàas. Quegl faged schi sa-
ventz scò vus beveds, per üna mia recor-
dientscha. Matth. 26. Marc. 14. Luc.
22. 1. Cor. 11.*

*Quals deen vegnir laschəas tier la
Tscheina digl Signer?*

*Tutts quels ils quals se provan, & han rügla
da lur peccəas, & garegian cun quest la lur vita
plij gijgh & plij bein da confirmar, & da lur in-
vija da s'mügliurar.*

*Nua de la Tscheina digl Signer
vegnir salvada?*

*Damə cha lgiees ün Sacrament della com-
münəuntza da Christi, scha dee quella ear veg-
nir salvada eintin la Baselgia & communion da
Deu.*

³³ sanghs

³⁴ da

65

Dals s̱anghs Sacrameints
 Che ees igl offici da quels cha van tier
 la Tscheina digl Signer.
*Ch' els à Christo, igl lur Salvader, cun corp
 & orma zunt tutta via se rendan tutt, & scò
 Deus eint'igl noss Signer Christo ans ha hageu
 chears, aschi els eara, Christianevla Charetza
 & fee agl lur prossem porschan.*

Fign digl Catechismi.

[Vignetta] /

[66]

SAGVTTAN OCTG CHRIS- TIANEVLAS ORATIVNS

à münchia fidêl Christiäun fitg nü-
 tzêvlas & basgniasas.

LA PRIMA ORATIVN DA
 gijr la dam̱un cur che s'leava.

O Signer DEVS Babb da tschiel, Io
 te ḻaud & ingratzg gṟandameng,
 cha tij questa noctg & tutt l' ̱uter
 teimp eintin la tia cẖura me has aschi gratiu-
 sameng consalv̱a, & antocka s̱un quella
 prescheint'ura³⁵ lascẖa vegnir. Io te rog da
 cormeng, cha tij me v̱oglias imprò gṟatiusa-
 meng prender sij hotz & tutt igl teimp della
 mia vita, & me tras igl teu s̱angh Spiert re-
 ger: s̱un quegl cha tutta schkiretza della in-
 credulitad guar mala Cretta, & gavischa-
 meints³⁶ della chiarn or digl meas c̱or vignig
 catschada, & Io tras üna veera cretta vignig
 gistific̱a cun corp & orma, & vandlegig ein-
 tin la lg̱usch della tia divina verdad, tier teu
 ḻaud & üttel digl meas prossem: tras Iesum
 Christum igl noss Signer, Amen.

³⁵ preschenit'ura

³⁶ gavischameinrs

LA SECVNDA ORATIVN

cur che s'va à dormîr.

O Signer Deus Babb da tschiel, nus dormijen guar vigeien, vivijen guar morijen, schi easchants teas, Io te rog da côr, cha tij vœglias haveer chûra per me, & bigchia me laschar perîr eintin las ovras della sckiretza, mò vœglias la lgûsch della tia sângchia fatscha eint'igl meas cor vidar, sün quegl cha la tia divina cognuschientscha, tras üna veera cretta eintin me prendig tiers, & Io adüna eintin la tia sângchia voluntad vignig catäa: tras Iesum Christum igl noss Signer. AMEN. Babb noss &c.

LA TERTZA ORATIVN, CVR
che s'vut mangear.

O Mnipoteint, perpetual, Buntadevel Deu, chear Babb cœlestial, igl qual spysegias & consalvas Tuttas vivas creatüras, ans spysegia & bevreinta, cun tutts ils teas temporals & spirituals duns, & ans impresta gratia, cha nus quels bigchia surduvreien, mò tier teu laud, & honor & tuttas hundrevlas ovras vignan confirmäas, prusa, gista & innoceintameng aväunt te & noss prossem pos-

san viver: tras Iesum Christum igl noss Signer, igl qual te eint'igl Spiert aschjia ha mussäa adorar. Babb noss &c.

Vñ autra.

O Signer Deus Babb da tschiel, benedeschia nus & quests teas sânghs duns & beneficijs, ils quals nus dagl teu buntadevel maun vegnign à retschever, & ans fæ persnavels della tia sângchia meesa: tras Iesum Christum igl noss Signer, Amen.

Aschija ans varnegia igl noss Signer Iesus Christus, tier S. Lucam eint'igl 21. Cap. Vus perchürad, ch' ils voss côrs bigchia vignen surcargeus cun surbêver & surmangear, & cun qui-täa digl sustentament della vita, & vegnig igl gij digl Signer sur vus, danadetg, scò ün ballester.

LA QVARTA ORATIVN
cur che s'ha mangeu.

O Mnipoteint, perpetual, misericordgievel Deus, Babb da tschiel: Nus te laudein, hundrein & ingrätzgein gräundameng, per quests & tutts teas beneficijs, ils quals nus adüna dagl teu buntadevel maun havein retschiet. Nus te rogein /

[69]

da cor, cha scò tij ils noss corps hâs spysen-
təə & bevrentəə, aschija vœglias ear las nossas
ormas, da tutt teimp eintin veera Cretta &
tija cognuschientscha tras igl teas sänggh Spiert
gratiusameng consalvar: tras Iesum Christum
igl noss Signer, Amen. Babb noss &c.

Vñ autra.

NVs te ləudein & ingrätzgein grəunda-
meng, O Signer Deus, Babb da tschiel,
tras Iesum Christum igl noss Signer, per tutts
ils teas sängghs duns & beneficijs, igl qual tij
vivas & regias in perpetuum. Amen.

*Aschija plæda noss Deus eint'igl tschingia-
vel cudisch da Mosis, eint'igl 8 Cap. Cur tij has
mangeu, & ees vegneu spysentəə, scha dees igl
Signer teas Deus ləudar & ingrätzgear, & te
perchüra, cha tij igl Signer teas Deus bigchia
imblidas.*

*LA TSCHINGIAVLA ORA-
tiun, cur ils schkolars van la daməun
eintin la schkola.*

Christianevlas Oratiuns

70

OMnipoteint, perpetual, buntadevel, mi-
sericordgievel Deus Babb da tschiel, nus
gein à tij ləud & honur; & te ingrätzgein
da cōr, cha tij questa noctg aschij buntade-
velmeng ans has perchürəə, & la tia gratia
imprestəə, cha nus eint'igl mussameint digl
teu sänggh plæd³⁷ & tuttas bunas virtüds, tras
miets dels noss Mussaders podein îr inavəunt.
Nus te rogein da cōr, cha tij ans vœglias im-
prestar igl teu sänggh Spiert; cha nus tutta
quest gij complijen eintin teas servetsch, igl
noss intelectg cun sängghs hundrevels mussa-
meints bigigeien, agl noss Schuolmeister
seijen obiedigs, lgün lgiauter ans ameien &
musseien, sün quegl ch' ils teas blears duns
sün ün bun fundameint crodan, & nus alla
tia Baselgia & Commüna Patria eint'igl Re-
giameint cun frütg & üttel possan servîr:
tras Iesum Christum igl noss Signer, Amen.

*LA SYSAVLA ORATIVN, CVR
ils schkolars van or d' la schkola.*

OSigner Deus Babb da tschiel. Damə
cha à tij ha plascheu, tras miets della

³⁷ plad

schkola eint'igl teu sạngh plæd, linguagh & virtüds dans mussar, & nus puschpe tras agüd digl teu S. Spiert in la schkola easchan stạas & blear qua tras impreu: Te lẹudeins & in-gratzgeins nus grạundemeng, per quests teas sạnghs ẹultischems duns & beneficiis. Et te rogein da coor, cha tij vөгlias la nossa cheara Patria, eintin tutta pasch, pạas³⁸, convegnientscha & bein stadi gratusameng consalvar. Ear als noss hundrevels Superiurs³⁹, Babbs & Mammas, Mussaders & Schuolmeisters star tiers, sụn quegl cha nus cun frütg & üttel eintin quest prạposit possan ỉr inavạunt, & nus diligeinta & hụmmelmeng eintin la tia temma eintin tutta tschernida à tij & la tia sạnghchia Baselgia tier honor, à la nossa Commüna Patria tier üttel, & tier noss sustentameint possan harragear. Tras igl teu solett Figl, noss Signer & Spindrader Iesum Christum tras vir-teu digl S. Spiert,
AMEN.

³⁸ pạas

³⁹ Superiurs

*LA SETTAVLA ORATIVN
cur che s' vut ỉr tier la Tscheina
digl Signer.*

○ Tü tutt possạunt, perpetual & misericordgievel Deus, Babb da tschiel, tier te clạmman tutts quels ch' han fạmm, & vignan spysageus. Nus te rogein da cỏr, moveinta eintin nus üna fạmm della gistija, & ans spysegia cun igl veer pạun da tschiel, igl qual tij agl mund has schenckageu tier la vita perpetua, quell ees Iesus Christus, igl teu solett nascheu Figl noss Spindrader & Salva-der, Amen.

Vn ạutra.

○ Signer Iesu Christe, Damæ cha tij la tia chiarn & sạungh per ils noss peccạas vid' la crusch an has dạạ, te rogeins da cỏr, ans dæ quella tia chiarn & sạungh eintin vee-ra cretta da gudeer, sụn quegl cha nus daven teijen persnavels della tia sạnghchia passiu. Amen.

*LA OCTGIAVLA ORATIVN CVR
che s'ha preu la Tscheina.*

OMnipoteint, misericordgievel DEVS, Babb da tschiel: Nus te ingratzgein da tutt igl noss cōr, cha tij ord' grāunda misericordgia à nus igl teu solett nascheu Figl, tier ün Mediāunt della vita perpetual has schenckageu, & ans das veera cretta, tras la quala nus da quels teas beneficijs daventein persnaveles, ans has ear tier confirmatiun da quegl igl teu chear Figl Iesum Christum, la sia sạnghia Tscheina laschạạ schantar eint: Nus te rogein fidēvel Deus & Babb, cha tij vөгlias tras operatiun digl teu S. Spiert questa recordientscha digl noss Signer Iesu Christi, & cundadar della sia mort, tier damchia-meint della veera cretta & della sạnghia communiun da Christi, ans laschar crescher & prender tiers: tras quell teas chear Figl Iesum Christum, Amen.

*LA CVLPA GVAR CONFES-
siun dels peccạạs.*

IO pạuper peccạunt Christiạun⁴⁰, Io me rend culpạunt & me confess avạunt te, meas Si-

⁴⁰ Christiaũ

gner Deus & Sckiffidur: Ch' Io vạe, lạider, blear incunter te peccheu, tutts ils gịjs della mia vita, cun mal gịj, mal far & malimpensar, da cō tij perpetual Deus bein saas, da quegl tutt mi ees grāundameng lạid & rog te per gratia & misericordgia.

OMnipoteint, perpetual, & misericordgievel Deus, perduna à nus ils noss peccạạs, & nus meina sueinter questa vita, eintin la vita perpetual: tras Iesum Christum noss Signer, Amen.

*LA ORATIVN DIGL NOSS SI-
gner Iesu Christi, tier S. Matth.
eint'igl 6. Capitel.*

BAbb noss, quell cha tij ees eintin tshiels. Sạgh vignig fatg igl teu numm. Igl teu reginạạ vignig nà tier nus. La tia vөгlia davaint' eintin terra, scō la fa eintin tschiel. Igl noss pạun da mụnchia gịj dạe à nus hotz. Perduna à nus ils noss peccạạs, scō nus perdunein

als noss culpant. Et nuns, manar in provameint, mò ans spindra dagl mal. Perche cha teas. ees igl reginaa, la possantza, la gloria, in perpetuum. Amen.

*ILS ARTICKELS DELLA NOS-
sa Christianevla Credientscha.*

IO creeg eintin ün Deu Babb tuttas chiäusas possant, Sckiffidur digl tschiel & d' la terra. Et in Iesum Christum seas solett nascheu(l) Figl noss Signer. Igl qual ees retschiet dagl sangh spiert, nascheu da Maria Pur-schella. Ha andüraa sutt Pontio Pilato, mess sügl lenn della crusch, mort & sutterraa. Es eu giu in ils inferns. Sur cheu digl tertz gij, lavaa sij dals morts. Ees eu à tschiel, nua ell sedza dalla vard dretchia da Deu Babb tuttas chiäusas possant. Nunder ch' ell vean à vegnir à truvà sur vivs & sur morts. Io creeg eint'igl sangh spiert. Vna sanghia

Generala Christianevla Baselgia, la quala ees üna commünantza dels sanghs. Remischiun dels peccas. Lavada della chiarn. Et la vita perpetua, Amen.

*ILS DIESCHS COMMENDA
meints da Deu Exodi eint'igl 20' Cap.
LA PRIMA TAVLA.*

Igl prim commendameint.

IO sunt igl Signer teas Deus, cha te væ manaa or d' la terra da Aegypti, or d' la cheasa digl servetsch. Tij na dees haveer nagüns auters easters Deus avant me.

II.

Tij na dees far nagünas figüas ne intagleadas ne incavadas, gea zunt nagüna figüra ne sumeglia, ne da quellas chiäusas ch' ean in tschiel sij dzura, ne da quellas ch' ean in terra qui giu dzutt, ne da quellas ch' ean in la mar sutt la terra. Avant quellas na te dees

inclinat, ne las servir, ne las adorar, ne⁴¹ las hundrar. Per che cha Io sunt igl Signer teas Deus, ün dschiglius Deus, Io castig las pultrügnas dels Babb[s] vid' ils infants, antocka sün igl tertz & quart grāa, gea da quels cha mi vutan mal, Io fatsch ear misericordia in milliera, gea da quels cha mi vutan bein & salvar ils meas commendameints.

III.

Tij na dees igl numm digl Signer teas Deus prender vāuna & malnützameng eintin la tia bucca. Per che ch' igl Signer na vean à salvar quell seinza culpa, igl qual dovra igl seu numm vāuna & malnützameng.

IV.

Te recorda digl gij digl pāus cha tij quell fet-schas sanganh. Sys gijs dees. tij luvrar & far tutta la tia lavur. Mò sün⁴² igl settavel gij, ees igl pāus digl Signer teas Deus, sün igl qual

⁴¹ na
⁴² sün

tij na dees far nagüna lavur, ne teas figls, ne tias figlias, ne teas famegls ne tias fantschellas, ne teas bov, ne teas gast, cha fuss eintinfer las tias portas. Perche cha eintin sys gijs ha igl Signer fatg tschiel & terra, la mar & tuttas chiāusas, ch' ean lieint: Sün igl settavel gij ha ell pussāa da tutta la sia lavur: per quella caschun ha igl Signer igl gij digl pāus fatg sanganh & fryatāa.

LA SECVNDA TAVLA.

Igl tschingiavel commendameint.

V.

Tij dees teneer eintin grāund' honur teu Babb & tia Mamma: sün tala cha tij vi-vas giigh⁴³ sülla terra, ch' igl Signer teas Deus vean à dar à tij.

VI.

Tij na dees amazar.

⁴³ gügh

VII.

Tij na dees rumper la legh.

VIII.

Tij na dees ingular

IX.

*Tij na dees dar fäulsa perdüchia incunter
igl teas prossem.*

X.

*Tij na dees gavishear cheasa da teas pros-
sem. Tij na dees garagear dunna da teas
prossem. Ne seas famegl, ne sia fantschella, ne
seas bov, ne seas Asen, ne nagüna chiäusa cha
da teas prossem seijg.*

ILS DIESCHS COMMENDA-
meints sckurtzaneus.

I.

*Tij na dees haveer nagüns äuters easters
Deus aväunt me.*

II.

*Tij na dees far nagüna figüras ne sume-
glias intagleadas, & quellas bigchia adorar.*

III.

*Tij na dees prender igl numm digl Signer
teas Deus vāunameng eintin la tia bucca.*

IV.

Tij dees igl gij digl pāus far sāngh.

V.

*Tij dees teneer Babb & Mamma eintin
honur.*

VI.

Tij na dees amazar.

VII.

Tij na dees rumper la legh.

IIX.

Tij na dees ingular.

IX.

*Tij na dees dar fäulsa perdüchia incunter
igl teas prossem.*

X.

*Tij na dees garagear cheasa da teas prossem,
ne nagüna chiäusa cha da teas prossem seijg. /*

VNA CVRTA FORMA ET MVSSAMEINT, CO VN GIVV-

nal cun disciplina, quegl ees cun buns cu-
stims, civilitad & ordans cun scudin
eintin tutta la sia vita se
de salvâr.

AVaunt tuttas chiâusas gij laud &
honur à Deu, & hacias quell chear
da coor. Igl temma eintin tuttas
chiâusas, & igl hacias avàunt ijls.

Imprein ils dieschs commendameints, in
ils quals tij veans audîr, che *Deus* à chij com-
menda, numnadameng la spira charetza vid
Deus & igl teu prossem.

Alura imprein la Credientscha, cò quella
soletta avàunt Deu fa salv, la quala trâs la cha-
retza à tutts Christiauns eintin tuttas bunas
ovras se mussa.

Sün igl plij davôs la Oratiun digl Babb
noss, in la quala tij rogas sün la impromissiun
da Christi. Tutta quegl cha vus meu Babb da
tschiel eintin meu numm vegnids à rogar,
què vus vean à vegnir dâ, scha vus mæ cret-
teds.

Roga *Deus* ch' ell chij dettig igl coor, la cu-
veeda, la charetza, cha tij tras ell cumplischas
ils seas commendameints, & ch' ell à chij tras
igl priedig dil seu sãngh plæd üna dretgia, vi-
va, veera, cretta vœglic dar, la quala operescha
tras la charetza incunter igl teas prossem.

Quellas trê chiâusas ean tras commen-
dameint da Deu, zunt basgniugas à dñ in-
faut guar Giuvnal. Scò Christus gij tscher-
chead avàunt igl reginâ da Deu, alur schi
vean tutta⁴⁴ quegl, ch' ees per basünghs tier
sustentameint digl corp, abundauntameng
à curdar na tiers.

Per igl secund tigna Babb & Mamma à
d' honur, sees à dels obiedig eintin tuttas
chiâusas, gea scha lgiees bich' incunter Deu
& igl seu sãngh plæd.

Bigh' als far da læd, ne cun gijtg, ne cun
fatgs, scha veans tij à viver gijgh sün la terra,
& chij vean à d' îr bein, à qui temporal & à
tscha perpetualmeng: Perche cha quegl ees
igl commendameint & voluntad da Deu.
Mò chi schmaledescha Babb & Mamma,
quell de morîr dalla mort⁴⁵. Leu, 20.

⁴⁴ turta

⁴⁵ nort

Hamm fò schmaledeu da seu Babb, perquegl ch' ell igl havett schgamnageu & bigchia cuviert Genes. 9. Absolon stuvet pender vid' ün Ruver per quegl ch'ell havet schkatschaa seu Babb, 2: Reg cap.18.

Per igl tertz tigna à d'honor la vigliadütna, schi veans tij ear⁴⁶ vigl, perche cha Deus ha quegl ear commendaa.

Avant ün chæu grijsch dees tij lavar sij, & hundrar la persuna digl vîgl. Leu 19.

Alura hagas eintin grund' honor quell cha te mussa, & igl hagas chear, sees à quell obiedig, igl savunda, che ch' ell chij commenda, & mussa, tettla diligeintameng sij, & læ au[t]ras chiausas îr or da senn, sün quegl cha tij inteligias, che ell & te mussa⁴⁷ guar gij.

Seu castigameint, pastims, plæds dees tij gugient andirar, & dees incunter⁴⁸ ell bigh esser da mal vœglia guar cuntergijr: Perche cha igl cuntergijr ees üna intzena d' üna, stinda loscha natüra.

Perquegl dees gugient audir quels cha te mussan, & igl lur mussameint bigchia schbi⁴⁹tar, & à dels esser obied[i]g, schi bein eintin præschientscha, scò cur ch' ells ean davend.

⁴⁶ eas

⁴⁷ müssa

⁴⁸ incuntur

⁴⁹ schbi-rar

Per igl quart, te flysegia cha tij igl teu conpagn zunt per nagüna via regiglias guar hindregias: Perche scha tij regiglias nagün, scha basügnias timeer nagün.

Tij na dees da nagün far gommias ne à nagün plidar mal, perche cha Deus vutt mal à quels & ils schmaledischa. Far na nui nagüna turp ne dänn, tutts ils teas termagls dên davent ar cun honestad & mied.

Per igl tschingiavel, te salva dschuber eintin tuttas chiausas, vid' ils cavels, vista, nás, detta, & tutt igl teu corp. Sees adüna turpagius, perche cha questa turp ees üna buna intzena vid' ün Giuvnal.

Tuttas nauschas compagnias dês tij fugir & îr lascheint: Mò cun quels dees tij îr inturn, ils quals ean prûs, hundrêvels & d' ver Paid, cha te mussan, & te pon far plij bun: Bigchia cun giugaders, mentzadzærs & ladruns: Perche cha tij veans datcheu scò quels cun ils quals tij vâs inturn.

Per igl sysavel, tschäuntscha pæug & da râr, perche chalgiês plij bien da audir cha plidar. Scò se gij: cun taschêr guast ün nagutta.

Et che cha à chij vean da scûs commen-
dàa que gijr bigh ora, per che cha lgiês ün
gräund peccàa & plein d' mal gijr ora que ch
ün⁵⁰ de tascheer.

Igl teu plæd de esser turpagius & d'ver-
dad, perche cha Deus vutt mal als mentzad-
zærs.

Cur tij plædas cun ün, agl qual tij dees
porscher honur, va da maun siniester, træ giu
la tia bretta, bigchia sees da mal vœglia, con-
turbläa, viläa seinza turp.

Tigna ils mauns, & stæ ear culs pees
insemmel; guarda sün quell cha plæda
cun te.

Cur tij vol spidar, sternidar, guar sufflar
giu nâs, te volva or da quell cha plæda cun
te.

Ee statt ear zunt mal à teneer la bucca ault
averta. Tij dees ear rîr cun honestad, bigchia
da d' ault, clær & blear scò las dunnauns &
grobs purs.

Tij na dês ear, ne schgrattar ne schfruschar
ne igl cheu, ne ils mauns ne las ureglias.

Bigchia moventar las tias combas vij &
na, scò ün Giuvan seinza turp & mal tratg.

⁵⁰ nü

Bigchia plidar imprescha, & cur tij plæ-
das schi respond ear cun curts & pæugs plæds.

Mò ils plæds mett insemmel clær & cun
differentia. Bigchia îr davend seinza licen-
tia, guar antocka ch' ün chij commenda da
d' îr davend.

Aschija imprein bein ils teas plæds intel-
ligientevel, clær & pläun da gijr ora, bigchia
maschdar l'ün träunter l'äuter.

Et cur tij pitchias vid'üna porta guar isch
d'üna cheasa, bigchia pitchear memgia fitg.

Tij dees hundrar⁵¹ cun igl teu cheu quels
vîgls cha van aväunt te, & quels ch' han ün
qual dignitad & autoritad, scò hundrevels
prûs hummans & dunnauns, Burgermeisters
Vugaas, Officials, Superiurs, Servieints del-
la Baselia, Schuolmeisters, hundrevels Giuv-
nals & Giuventschellas & da quella sort, à
quels dees porscher honur, vuntchir sün la
via, trær giu la bretta & c. Mò da teu pær
dees tij hundrevelmeng salüdar.

Cur tij vas sün las vias, bigch'îr memgia
imprescha guar memgia pläun, bigchia guar

⁵¹ hnndrar

dar eintin tuttas incarnas, mò cun prudient-scha dees tij dritzar or la tia via.

Chij vean igl in qual chiàusa commen-dàa, schi fæ gugient, & dritz'ora ünandretg, & tettla sij cun diligentia che ün chi commenda.

Sees salüdevel, cun îr eint & or' & porscha quella honur, scò sij dzura ees nummnàa.

Quels cha vignan eintin cha tija, retsche-va amievelmeng, sees cun els læger, als ser-vischa, & als fæ digl bein cun hundrientscha.

Per igl Settavel ees la lavur üna materia della virtüd & honur, chij quella schbitta, quell schbitta la virtüd.

La lavur ha blears gidàa sij, mò la martschadüttna nagün. Perquegl schi te ardæ à d'üna hundrevla excercitatiun guar mastrügn & buns custims.

Imprein eintin la tija giuventüttna la Latin, perche cha quella gida blears tier gräund' honur.

Gea tutta la nossa vita seinza ün qual ch' ün hundrevel mastrügn & buns custims ees vāuna & nagutta.

Fui la martschadüttna, scò agl tysig, perche cha quella porta tutts vitijs & nāuschadad.

Te flysegia da far digl bein à scudin, bigchia sees memgia danadetg da te vilar, perche cha l' ira dritza nagutta d' bien ora. Sees bigchia schvangius, mò perduna bein prest.

Te perchüra, la tija vita bigchia fidar à l' āuva, perche cha blears neagan lieint.

La ebriāuntza dees tij fugir, perche cha quella prend agl Christiāun igl seu intelectg, senn & roba, & igl fa sumgiāunt à nui piertg guar biestg.

Cò ün Giuvnal de far cur ell la_damāun leava sij.

CVr tij la damāun malvegl leavas sij, schi intscheva l' intscheata da quell gij, eintin numm digl Babb, digl Figl, & Spiert sāngh, & te recommenda à Deu, cun la Oratiun digl Babb noss.

Igl ingratzgia ch' ell la noctg passada or d' gratia & misericordgia t' ha perchüraa

& cunsalvəə, avəunt fieɡ, peccəə & gavischa-meints digl Demuni. Et igl roga da cōr ch' ell viglig quell gij far ventürevel, te perchürar avəunt igl peccəə & tutt mal: Perche cha nus lavein sij, savein ear bigchia cō nus amnein à dormir: Et ans mettein giu, savein ear bigchia cō nus lavein sij: Da tal sort eschants eintin məun, voluntad & chüra da Deu.

Alura bein prest te trə eint, ura à Babb & Mamma ün bun gij, petgna ils teas cavels, lava ils teas məuns & la vista.

Alura va diligeintameng à far tier que cha tij ees clammaə, in la schkola, tier igl ma-strügn & da quella sort.

Cò ün Giuvnal de ordinar la mesa.

AVncha tij seadzas à mesa, ordeina & paregia vivəunt tuttas chiəusas. Num-nadameng l'auva, vign &c. Arscheinta ils bachəers, mett tuaglia, cunteals, salerins schüsselring, tagliers, tschaduns &c.

Cun tal urdan dees ear far cun prender sij mesa. Prein sij avəunt ils tagliers, alura ils salerins, schüsselring, caschiel & la tuaglia &c.

Cò ün Giuvnal de servir à mesa.

AVəunt tuttas chiəusas dēs star sij dretg & cun ils pees insemmel, cun quitəə tettlar sij & haver adagth che mənckig nagutta.

Et cur tij mettas sij da Bever guar porschas vij, scha fə à senn, cun intelectg, pləun cha tij na spondas.

Cur dus plədan, insemmel, bigchia als saglir eint'igl pləd, Mò cur tij veans imparəə schi də curta resposta.

Hagias sün ils bachəers adatg, bigchia maschdar l'ün trəunter l'əuter.

Digl teimp della noctg butzegia saventz la lgijsch, guarda cha tij cun igl füm & mal fread da quella, na nui fetschas da ləd. Cur tij butzegias bigchia stidar or'tras.

Da que ch' ün prend sij d'la mesa bigchia

zundar ne litgear, perche cha quegl statt mal
& porta ȳauscha fructg.

*Cò igl Giuvnal se de salvar, cur ch' ell
setts sea à mesa.*

CVr tij tetts seas à mesa schi salva quest
urdan: Avàunt tuttas chiȳusas dees ha-
veer las unglas dschubras, la ȳar ils mȳuns,
star sij dretg, & bigh esser igl prim ella scadel-
la, sees custimȳȳ & fui la ebriȳuntza, beva &
mandigia teas nottbasȳngs, che ch' ees mem-
gia, porta malzognia.

Cur scudin ha catschȳȳ mȳun alla scadel-
la, va ear tij eint: Et sch'ȳn chi mett avàunt,
prein ȳna part da quegl & igl ingratzgia,
l' ȳutra part agl turna, guar dȳe à nui ȳuter igl
plij tiers tier te.

Ils teas mȳuns deen bigchia star gijg, sȳgl
taglier: Bigchia Ballinar ils pees vij & na sutt
la mesa.

Cur tij bevas furba la bucca cun dus detts
guar tischzvechli, bigchia bever d' intȳunt
cha tij has spysa ella bucca.

Quegl cha tij has mors, bigchia bugnear
ella scadella, bigchia litgear la detta, bigchia
ruir l'ossa, cun ȳn cuntij dees tij taglear giu.

Tij dees bigchia scavar ils deins cugl cun-
tij, mò cun ȳna plimma guar ȳuter dees tij
far ora, mò tij dees teneer ils mȳuns avàunt
la bucca.

Igl pȳun bigchia taglear giu vid'igl brust.
Quegl ch'ees avàunt te dees tij mangear.

Cur tij vol metter chiarn avàunt te, scha
metg cugl cuntij & bigchia culs mȳuns.

Bigchia schbletschar, scò ȳn pierg, din-
tȳunt cha tij mandigias, bigchia schgrattar igl
teu cheu, bigchia trȳer igl malmundȳgn or
digl nȳs

Mangear & schantschar insemmel ees da
pur. Savents sternidar & tussir statt ear mȳl.

Cur tij has mangeu, scha lava ils mȳuns
& la vista, arscheint or la bucca & ingratzgia
Deu, ch' ell aschi buntadevelmeng t'ha spy-
sentȳȳ & bevrentȳȳ: tras Iesum Christum noss
Signer, Amen.

Cur ün chi datt da bever, schi t'inclina & beva cun mied, ingrat[z]gia à quell cha chi ha piert da bever.

Curch' ün vutt plidar cun te, scha leava sij agl porscha honur, & tettla bein sij che ell chi gij, sün quegl cha tij nandretg sappias responder sün zura.

Cur tij cattas ün qual chiausa⁵², è seijg che che vœglig, schi turna, perche cha lgiês bigchia teu. Vn vean præst pertscheart che lgiês davôs ün. Scha tij turnas, chi vean igl cret-teu, salvas tij, chi cree nagün nagutta, perche cha lgiês üna mala inzenna.

Or digl teu plæd veans tij cognuscheu che tij has eint'igl côr. Perquegl hagas a-datg della tia leungua.

Schbitar nagün, scha veans tij ear bigchia schbita. Schgamnegear nagün, scha veans ear bigchia schgamnegeu. Gijr na nui mal, scha chi gij ear nagün mal.

Nagüna martscha vana & mal hundrevla tschäuntscha de îr or d'la tia bucca. Scò

S. Paul. Mussa Colos. 3. Tutta ira, nâschadad seijg lientsch da te.

Tutt quegl cha tij fas, fæ cun diligentia & à senn, schi veans tij laudâ da Deu.

Quell ch' ees eintin tschiel vedza tutta la tia lavur: Gea ell vedza & cognuscha igl teu côr, scha tij lavuras fidêlmeng, schi plægl à Deu, & chi va bein: Mò scha tij handlegias cun mala fee eint'igl côr, te vean Deus bigchia à laschar îr vij seinza castigameint, è davointig sur curt guar sur lung.

Bigchia imprendere cò tij dees ingannar la lgeud, perche cha quegl ees üna schgrischur avunt Deu, & stâs à Deu per quegl dar ün greaf quint.

Sees d'verdad eintin tuttas chiausas, perche che statt nagutta plij mal à nui Giuvnal cha mentchir: Ord'mentchir perschenda ingular & ord'ingular la suga eintin culiets.

Tij dees bigch'îr ord' cheasa seinza licentia & vœglia da teu Babb & Mamma, guar da quels ch' han da commendar sur te. Cur tij veans tarmess ora, schi turna bein prest.

⁵² chiausa

Bigchia kybigear culs teas conpagns, far na nui da læd ne digl mal. Schmentchir na-gün fəulsameng. Bigchia portar guar tschan-tschar ord' cheasa.

Bigchia guardar sün autra lgeud, che quella fa, guar cò la viva. Scha tij vedzas quegl cha à nui auter statt mal, fui tij lgietz. Scha tij vedzas quegl cha à nui auter statt bein & vean laudaa, bigchia te turpagear da far scò ell.

Quell cha te castiga cun plæds ingratzgia, & igl salva per ün cha chi vutt bein.

Nua dus da scûs plædan insemmel, bigh îr vitiers, mò davent.

Sueinter quegl tutt chear figl dritza & meina la tia vita.

Sügl plij davôs te perchûra dagl gieg, & tutt igl teu fatg & vita recommenda a Deu, sueinter igl seu plæd te salva, schi veans à plascheer à Deu, & esser seu erbtavel, igl qual vut esser ludaa & glorificaa ear dals pitschans infants, Amen. /

Igl XXXIV. Psalm.

VEgni na tiers me vus infants, & tett-lad me, Io vus vij mussar la temma digl Signer.

Quell cha garegia bun teimp & havess gugient buns gijs, quell perchûrig la sia leungua avant igl mal, & la sia bucca ch' ella bigchia tschauntschig fəuls, quell bandunig igl mal & fetschig bien, tscheartchig la pasch & vommig sueinter quella.

Ils ijls digl Signer vedzan sur ils gists, sün quegl ch' ell lur clamar audig. Et la sia vista statt sur ils mals, sün quegl cha la lur recordientscha vignig runcad'ora.

Igl XXIII. Psalm.

IGl Signer ees igl meas Pastur, à mij vean à manckar nagutta.

Ell me pascheinta sün ün paschk verd, & me meina tier auva freschka.

*Ell freschgeinta la mia orma, & me meina
sün la dretchia via, per mur digl seu numm.*

*Et scha gea Io vegnis à vandlegear eintin
meadza la schkiretza, temm' Io àuncalur na-
gün mal: per cha tij ees tier me, igl teu fist &
batchietta confortan me.*

*Tij paregias avàunt me üna mesa incun-
ter ils meas inimigs, tij undschas igl meu cheu
cun ieli. & schenckegias à mij eint plein.*

*Buntad & misericordia mi vean à
segutter tutt igl teimp della mia vita, & Io
vign adüna à star eintin la cheasa digl Si-
gner.*

Igl CXII. Psalm.

L*Audad vus servieints digl Signer, lau-
dad igl numm digl Signer.*

*Laudàà seijg igl numm digl Signer, da
d' huss inavàunt antocka eintin perpetuum.*

*Da Solegl Lavàà, antocka Solegl daren-
deu, seijg àult ludàà igl numm digl Signer.*

*Sur tutts ils pievels ees igl Signer adultzàà,
& la sia honor & gloria sur ils tschiels.*

*Chi ees scò igl Signer noss Deus, igl qual igl
seu esser & habitatiun aschi àult ha, & àun-
calur se bassa & s'lascha giu, per guardar tutt
eintin tschiel & eintin terra.*

*Ell trè igl schleatt or digl pulver, et igl pàu-
per or digl malmundügn, ch' ell igl scheintig
tier ils Printz & inavàunts digl seu pievel.*

*Las nunfrüctgievlas fa ell fructgievlas,
& tier üna Mamma ch' ha delectg cun in-
fàunts.*

[99]

Eccles. Cap. 12. V. 13.

Laschad ans audir la summa da tutts
mussameints: Hagias DEVS avàunt ijs & sal-
va ils seas commendameints, perche cha
quegl tucka & pertean tutts Christiàuns.

Vers. 14.

Perche cha DEVS vean sur tuttas lavurs
& conseigs à truvàr, ear tuttas chiàusas zu-
padas & secrets; els seien buns guar mals.

F I N G

[Vignetta]

[100]

[Dissegn rodund cun Daniel tranter ils liuns.]

Text current enturn:

DA:XIIII RECORDATUVS ES MEI DEVS, ET
NON DERELIQVISTI DILIGENTENS TE.

Sbagls da stampa dal cudesch curregids:
(inditgads en il text entras outra scrittira)

A3r manąunt(a)za	manąuntza
A3v desečinta	descheinta
A4r Nacshientscha	naschientscha
A4r Ghristi	Christi
A5r humdrevel	hundrevel
A5v incuntur	incunter
4 chiausa	chiąusa
4 infaunts	infaunts
5 gre-/greaf	gre-/ (gre)af
7 sąghisckem	sąghischem
11 sągs	sąg[h]s
12 ąvaunt	avaunt
17 savls	salvs
19 sal-vąr	salvar
19 Credeintscha	Credientscha
20 chiausas	chiąusas
21 lâ sia vőglia	la sia vőglia
23 Sh'	S[c]h'
21 Phristus	Christus
24 spindra-	spindrar
27 infauns	infaun[t]s
28 infaunts	infaunts
29 naschien-tsca	naschien-tsc[h]a
30 andurar	andurar
30 seingza	sein(g)za
30 cendemną	condemną
31 peccaas	peccaas

31 peccaas	peccaas
31 fossas	fossas
31 grounds	grąunds
31 sagirąas	sagirąas
34 seąs	seas
34 consąlvar	consalvar
35 sijn	sün
37 sangh	sągh
41 Christianavla	Christianevla
43 Christiaun	Christiaun
45 peccadurts	peccadur(t)s
47: fidlės	fidęls
47 Babbs noss	Babb(s) noss
60 nassas	nossas
63 remischiun-dels	remischiun(-)dels
63 sanghs	sąghs
63 da	de
[66] preschenit'	prescheint'
[66] gavischameinrs	gavischameints
70 plad	plęd
71 Superiurs	Superiurs
71 paas	paus
73 Christiaů	Christiaun
75 nascheul	nascheu(l)
77 na las hundrar	ne las hundrar
77 Babbs	Babb[s]
77 sijn	sün
78 gügh	gijgh
82 turta	tutta
82 nort	mort

83 eas	ear
83 auras	au[t]ras
83 müssa guar gij	mussa guar gij
83 incuntur	incunter
83 schbi-rar	schbi-tar
83 obiedg	obied[i]g
85 nü	ün
86 hnndrar	hundrar
[93] ingratgia	ingrat[z]gia
[93] chiausa	chiąusa